

Stads- en Wijkmonitor 2022

Samenvatting en informatie over de
hoofdpogaven

**Status: in voorbereiding (definitieve &
openbare versie eind mei in college)**

Versie 28 maart 2022

Opgesteld door:

bureau Onderzoek en Statistiek, gemeente Nijmegen

Voorwoord

Met de jaarlijkse Stads- en Wijkmonitor geeft het gemeentelijke bureau Onderzoek en Statistiek (O&S) een beeld van de staat van de stad en deelgebieden daarbinnen. De monitor bestaat uit drie onderdelen:

1. Hoofdpogaven: informatie over de hoofdpogaven in de bestuursperiode 2018-2022. Bij de hoofdpogaven is ook een samenvatting van de Stads- en Wijkmonitor opgenomen.
2. Programma's: informatie over de onderwerpen binnen de gemeentelijke programma's, bijvoorbeeld economie en toerisme, werk en inkomen, bereikbaarheid, openbare ruimte en veiligheid. Hier vindt u verdiepende informatie over alle deelonderwerpen die bij de hoofdpogaven aan bod komen.
3. Wijken: informatie over de ontwikkelingen en stand van zaken in 36 Nijmeegse woonwijken.

De volledige Stads- en Wijkmonitor is vanaf eind mei te vinden op de website <https://www.nijmegen.nl/swm2022> (in voorbereiding).

Hieronder vindt u onderdeel 1: de samenvatting plus de informatie over de hoofdpogaven.

In de tekst gaat het regelmatig over Nijmegen versus de benchmarksteden. Het gaat om de vaste set van steden, die bureau Onderzoek en Statistiek sinds 2013 bij stedenvergelijking hanteert. Bij de keuze voor die set is gekeken naar drie criteria: wel of geen kennisstad, bevolkingsomvang en nabijheid. De set ziet er als volgt uit: zeven kennissteden (studentensteden) met tussen de 120.000 en 240.000 inwoners (**Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg**) en **Arnhem** (stad van vergelijkbare omvang nabij Nijmegen).

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1. Samenvatting	4
1.1. Aantrekkelijke stad	4
1.2. Economisch veerkrachtige stad	5
1.3. Sociale stad	6
1.4. Duurzame stad	8
1.5. Brede welvaart	9
2. Aantrekkelijke stad	11
2.1. Waardering bewoners voor stad en buurt	11
2.2. Belangstelling studenten voor Nijmegen	15
2.3. Belangstelling voor wonen in Nijmegen	17
2.4. Waardering ondernemers voor stad	18
2.5. Waardering bezoekers voor binnenstad	18
2.6. Waardering voor evenementen	21
2.7. Aantrekkingskracht op regio	21
2.8. Beeld van Nijmegen bij Nederlanders	23
2.9. Ranglijsten grote steden	23
3. Economische veerkracht	25
3.1. Banen	25
3.2. Ondernemersklimaat	27
4. Sociale stad	29
4.1. Inleiding	29
4.2. Gezondheid en welzijn	29
4.3. Zorg en ondersteuning	34
4.4. Inzet voor anderen	37
4.5. Inkomenssituatie	38
4.6. Onderwijs	40
1. Duurzame stad	43
1.1. Energieverbruik en duurzame energie	43
1.2. Omgaan met grondstoffen	44
1.3. Duurzame mobiliteit	44
1.4. Leefmilieu	45
2. Brede welvaart	47
2.1. Inleiding	47
2.2. Beeld van brede welvaart in Nijmegen	47

1. Samenvatting

In de Stads- en Wijkmonitor schetsen we een beeld van Nijmegen op basis van statistieken en onderzoeken. In deze samenvatting schetsen we in grote lijnen het beeld van Nijmegen in relatie tot de hoofdpogingen van de bestuursperiode 2018-2022: het werken aan een aantrekkelijke, economisch veerkrachtige, sociale en duurzame stad. Ook besteden we aandacht aan hoe Nijmegen ervoor staat als we kijken naar het begrip brede welvaart.

1.1. Aantrekkelijke stad

- Bij het laatste bewonersonderzoek in 2021 geven de Nijmegenaren hoge rapportcijfers voor de stad (7,7) en de woonbuurt (7,5). Dat is in de buurt van de cijfers die men in 2017 en 2019 gaf (lichte daling ten opzichte van 2019).
- Het aandeel Nijmegenaren, dat vooruitgang in de stad en buurt ziet, is gedaald. In 2021 geeft een kwart van de Nijmegenaren aan dat Nijmegen in het voorgaande jaar vooruit is gegaan (versus 36% in 2017); 19% ziet achteruitgang (versus 11% in 2017). En 13% geeft aan dat de buurt in het voorgaande jaar vooruit is gegaan (versus 17% in 2017); 21% ziet achteruitgang (versus 17% in 2017).
- Geen enkele woonwijk scoort onvoldoende; de rapportcijfers voor de afzonderlijke wijken liggen tussen de 6,8 en 8,4. Wel meten we negatieve ontwikkelingen in enkele wijken in Dukenburg en Lindenholt en zijn er binnen diverse wijken in de stad buurten en kleinere gebieden met een lagere leefbaarheidsscore (liggen vooral in Neerbosch-Oost, Hatert, Tolhuis, Zwanenveld, Meijhorst, Lankforst, 't Acker en De Kamp).
- De gemiddelde waarderingsscore van bewoners voor de openbare ruimte is gedaald van 7,0 in 2021 naar 6,8 in 2021.
- De binnenstad wordt hoog gewaardeerd. Het rapportcijfer van bezoekers steeg in 2018 naar een recordhoogte (7,7) en daalde licht in coronajaar 2020 (7,6). De coronacrisis heeft een forse impact op de binnenstad, onder meer: minder bezoekers (een daling van naar schatting tussen de 40 en 53%), veel minder bezoeken aan podiumvoorstellingen (in 2021 78% lager dan in 2019), filmvoorstellingen bij LUX (-66%) en musea (-44%) en een flinke afname van het aantal banen in de horeca en detailhandel in de binnenstad (-600).
Het beeld van bezoekers over de vooruitgang van de binnenstad - in de afgelopen periode én de verwachting voor de komende periode jaren - is in 2020 duidelijk minder positief dan in 2018.
- Nijmegen is een werkstad voor de omliggende gemeenten. Tegelijkertijd werken veel Nijmegenaren buiten de stad (circa 45.200, 52% van de Nijmeegse werknemers). Nijmegen is een hooggewaardeerde woonstad, die als uitvalsbasis naar werk elders in Nederland dient.
- In de lijst van belangrijkste stadsprobleem volgens bewoners steeg het tekort aan (betaalbare) woningen in 2021 naar de eerste plaats. De verkeersdruk is minder genoemd dan in 2019 en staat op de tweede plaats.
- Als belangrijkste buurtprobleem kwam bij het laatste bewonersonderzoek in 2021 rommel en zwerfvuil naar voren, gevolgd door onvoldoende parkeerplaatsen/parkeeroverlast, net als in 2019. Daarbij aansluitend gaan de meeste Meld & Herstel meldingen van bewoners over afval en vervuiling.
- Na een daling van het inwonertal in 2020 (-300), die te maken had met een lagere vestiging van buitenlandse studenten, oversterfte door de coronapandemie en een

lager aantal nieuwbouwwoningen, nam het aantal inwoners in 2021 weer sterk toe (+1.700) tot 179.100.

- De laatste jaren is het aantal studenten dat in Nijmegen woont redelijk stabiel (19.800 in 2020/2021). Het aantal studenten dat aan de Radboud Universiteit en het Nijmeegse deel van de HAN studeert nam verder toe tot circa 50.000 in 2020/2021. Voor de komende jaren wordt een groei van het aantal in Nijmegen woonachtige studenten voorzien, onder meer door een groei van het aantal buitenlandse studenten.
- De markt voor koopwoningen blijft krap en wordt steeds duurder. In 2021 is er opnieuw een forse prijsstijging (+19%), terwijl het aantal transacties verder daalt (-10%). De gemiddelde prijs voor een koopwoning lag in het vierde kwartaal van 2021 op €409.000 (versus 414.000 landelijk).
- Ook blijft het moeilijk om een huurwoning te vinden. Dat geldt nog steeds sterker voor starters dan voor doorstromers. De kans op succes wanneer men reageert op een huurwoning van een woningcorporatie daalde van 12% in 2014 naar 5% in 2020. In 2021 is er een lichte stijging naar 5,6%. Het aantal toegewezen corporatiewoningen in Nijmegen daalde van ruim 2.000 in 2019 naar bijna 1.500 in 2020. In 2021 steeg dit aantal naar 1.890.
- Ook de woningmarkt voor studenten is zeer krap.
- Het inwonertal van Nijmegen zal de komende jaren blijven groeien. Onze eigen berekening laat twee cijfers zien: een lage raming (192.000 inwoners in 2035), waarbij is uitgegaan van relatief zekere woningbouwplannen, een hoge raming (199.000 in 2035). De prognoses voor het aantal huishoudens in 2035 van ABF Research en het CBS laten een toename zien van tussen de 9.000 en 12.000. Het aandeel eenpersoonshuishoudens, dat al hoog is (53% van alle zelfstandig en onzelfstandig wonende huishoudens) zal naar verwachting het sterkst groeien, naar meer dan 60% in 2040.
- In 2021 stond de woningmarktregio Nijmegen in de top drie van de regio's met het grootste woningtekort, samen met Amsterdam en Utrecht. Tot 2025 neemt het tekort naar verwachting nog wat toe, om daarna geleidelijk te gaan dalen. Niettemin verwacht ABF Research dat de woningmarktregio Nijmegen nog vele jaren tot de gebieden met naar verhouding de grootste woningtekorten van Nederland zal behoren.
- Mede door corona is het aantal geregistreerde inbraken en diefstallen in 2020 en 2021 verder afgenomen (in 2021 30% lager dan in 2019). Het aantal geregistreerde gevallen van overlast daarentegen nam flink toe (+45%). Najaar 2021 werd gemeten dat 11% van de Nijmegenaren in het voorgaande jaar slachtoffer werd van 1 of meer soorten inbraak en diefstal. Het aandeel, dat in die periode slachtoffer werd van 1 of meer vormen van online criminaliteit, lag hoger (16%).

1.2. Economisch veerkrachtige stad

- Het aantal banen in Nijmegen is de laatste jaren flink toegenomen, van 96.800 in 2016 naar 105.340 in 2021. In 2021 was de groei sterker (+1.630) dan in 2020 (+650).
- Sectoraal groeit de handel het sterkst, gevolgd door de zorg en het onderwijs. De detailhandel doet het binnen de handel opmerkelijk goed, vooral door groei bij supermarkten en handel die niet in winkels plaatsvindt (waaronder online). Krimp zien we het meest in de horeca.
- De werkloosheid daalde in Nijmegen naar 4% in 2019. Dat was lager dan de 4,7% voorafgaand aan de economische crisis, die in 2008 begon. In 2020 zien we een lichte

toename naar 4,6%. Het werkloosheidspercentage voor Nijmegen voor 2021 is nog niet beschikbaar, maar gezien de daling van het aantal WW-uitkeringen en toegenomen uitstroom uit de bijstand naar werk in 2021 kunnen we uitgaan van een daling.

- Het aantal vestigingen van bedrijven en instellingen is de laatste jaren gegroeid tot 17.564 in 2021, ondanks de coronacrisis. Wel was die groei minder sterk dan in de jaren daarvoor. De trend in het aantal starters in licht positief; het aantal stoppers neemt af. Het aantal faillissementen is stabiel laag. Het is een heel kleine groep binnen de stoppers (enkele procenten).
- Door de coronapandemie daalde het ondernemersvertrouwen in de regio in het tweede kwartaal van 2020 naar een historisch laag niveau. Daarna herstelt het zich veel scherper dan bij de kredietcrisis van 2008 (zeer sterk herstel in tweede en derde kwartaal van 2021; weinig verandering in vierde kwartaal).
- De waardering van ondernemers voor het ondernemersklimaat in Nijmegen is licht gestegen van 6,6 in 2018 naar 6,8 in 2021. Voor diverse aspecten van het ondernemersklimaat zijn de rapportcijfers hoger dan in 2018 (bereikbaarheid, ondernemersnetwerken, gemeentelijke regelgeving en digitale dienstverlening). Voor het aanbod van vestigingsplaatsen daalde het rapportcijfer van 6,5 naar 6,1.
- Op de bedrijfsruimtemarkt is er door de gegroeide vraag sprake van krapte en het direct beschikbaar aanbod op de bedrijventerreinen is bijna op. Op de kantorenmarkt is de krapte de laatste paar jaar wat afgenomen, maar CBS-cijfers laten nog steeds een laag percentage leegstaand kantooroppervlak zien (2,4%).
- In het begin van de coronacrisis steeg het aantal WW-uitkeringen tot circa 3.100, gevolgd door een daling vanaf juli 2020. Zowel de stijging als de daling van het aantal WW-uitkeringen in Nijmegen in de loop van de coronacrisis komt hoofdzakelijk voor rekening van de groep tot 27 jaar oud. Vanaf het tweede kwartaal van 2021 daalt het aantal WW-uitkeringen sterk in alle leeftijdsgroepen tot circa 2.000 in totaal.
- Nijmegen is een belangrijke werkstad binnen de regio. Circa zes op de tien banen van werknemers in Nijmegen wordt vervuld door mensen die niet in Nijmegen wonen. Het gaat om circa 60.800 personen. Onder hen vooral veel mensen die in de gemeenten direct rond Nijmegen wonen (een derde van de inkomende pendel), maar ook veel die in de rest van Gelderland of Noord-Brabant wonen.

1.3. Sociale stad

- De gemeente biedt bewoners met ondersteuningsvragen en problemen op allerlei manieren hulp, onder meer via:
 - Stips (voor Nijmegenaren met informatie- en adviesvragen);
 - Buurtteams Volwassenen (voor iedereen tussen de 18 en 65 jaar, zonder thuiswonende kinderen, die ondersteuning nodig heeft of problemen ervaart in het dagelijks leven; de teams bieden in de buurt basishulp én toegang tot aanvullende zorg);
 - Buurtteams Jeugd en Gezin (bieden basiszorg en toegang tot aanvullende zorg voor personen in gezinnen met inwonend kinderen tot 18 jaar);
 - algemene voorzieningen en preventieve hulpverlening;
 - allerlei maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo en jeugdhulp (afgestemd op de persoonlijke situatie);
 - Regieteams (voor de aanpak van huishoudens met meervoudige problemen, die deels overlast veroorzaken; in 2021 waren er 361 casussen in behandeling);

- het Veiligheidshuis (voor hulpverlening op basis van een combinatie van zorg en strafrecht/dwang in gevallen van complexe problematiek; in 2020 waren er 268 Nijmeegse casussen in behandeling);
- diverse regelingen voor inkomensondersteuning.
- Het aantal cliënten voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo (hulpmiddelen, huishoudelijke hulp, ambulante begeleiding, dagbesteding, 24uursopvang, crisisopvang) nam toe van 11.170 over heel 2017 tot 12.800 over heel 2021 (+14,6%). Het gemiddelde rapportcijfer van cliënten voor de kwaliteit van de Wmo-voorzieningen is gestegen naar 7,7.
Bij de groei van het aantal Wmo-cliënten zijn de vergrijzing en het beleid gericht op zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen belangrijke factoren. Ongeveer de helft van de Wmo-voorzieningen wordt afgenomen door 65-plussers en de afgelopen jaren nam het aantal ouderen in Nijmegen sterk toe. Die sterke groei zal doorzetten en zal leiden tot een grotere zorgvraag en ook tot een grotere behoefte aan woonruimte geschikt voor ouderen.
- Het aantal cliënten voor maatwerkvoorzieningen binnen de jeugdhulp is de laatste jaren tamelijk stabiel: circa 4.600 gemeten over een heel jaar (ruim 15% van alle Nijmegenaren onder de 18 jaar). Het aantal cliënten jeugdhulp met verblijf is licht afgenomen, van 539 in 2018 naar 503 in 2021. Het gemiddelde rapportcijfer van cliënten voor de kwaliteit van de jeugdhulp is gestegen naar 7,7.
- Bewoners spelen een belangrijke rol bij het bieden van hulp en ondersteuning aan personen en organisaties. In 2021 gaf 14% van de Nijmegenaren mantelzorg en bood 18% hulp aan personen buiten het eigen huishouden. Verder zette 24% zich in als vrijwilliger voor een organisatie en 25% voor de woonbuurt. Ruim de helft van de Nijmegenaren zette zich op minstens één van deze manieren in. Dit aandeel is sinds 2013 weinig veranderd.
- In de periode 2015-2019 had circa 12% van de huishoudens een inkomen dat volgens het CBS risico op armoede geeft. In 2020 is dit gedaald naar 10,3% (= circa 8.400 huishoudens). Ook het percentage huishoudens, dat minstens 4 jaar onder de lage inkomensgrens zit, is iets gedaald (5,2% in 2020 = circa 3.700 huishoudens). Kijken we naar een wat hogere inkomensgrens dan zien we dat 21,9% van de huishoudens (exclusief studenten) in 2020 een inkomen tot 130% van het sociaal minimum heeft (17.700 huishoudens). Circa 16% van de huishoudens maakt gebruik van 1 of meer gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning. Onderzoek in 2019 door het Nibud laat zien dat wanneer minimaalhuishoudens gebruikmaken van bestaande inkomensregelingen, ze in hun basisbehoeften kunnen voorzien.
- Vanaf halverwege 2017 nam het aantal mensen met een bijstandsuitkering af tot circa 7.000 begin 2020. Na de start van de coronapandemie steeg het aantal uitkeringen tot ongeveer 7.400. Die stijging hield niet lang aan, want sinds de zomer 2021 daalt het aantal bijstandsuitkeringen tot ongeveer 6.900 begin 2022.
- Wanneer huishoudens niet in staat zijn hun eigen financiële zaken te regelen, kan de rechter beschermingsbewind instellen. De laatste jaren was een redelijk stabiel aantal van tussen de 2000 en 2.100 huishoudens vanwege problematische schulden onder bewind geplaatst.
- Een deel van de huishoudens heeft hulp en ondersteuning op meerdere vlakken nodig. Als we kijken naar alle gemeentelijke regelingen op het vlak van zorg, jeugd, inkomen en werk, blijkt dat circa 3.400 huishoudens gebruikmaken van minstens vijf regelingen. Het veel gebruikmaken van regelingen komt naar verhouding meer voor bij

eenoudergezinnen en huishoudens met een migrantenachtergrond. Ook komt het meer voor in Dukenburg, Hatert en Nije Veld.

- Via de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 (GGD, RIVM, CBS) zijn er diverse effecten van de coronacrisis gemeten. Een deel van de volwassenen geeft aan door de coronapandemie meer depressieve gevoelens te hebben. Het aandeel met een matig risico op een angststoornis of depressie is gestegen van 46% in 2016 naar 50% in 2020. Het aandeel volwassenen met een hoog risico hierop is gelijk gebleven. Verder geeft een deel van de volwassenen aan door de coronapandemie meer gevoelens van eenzaamheid te hebben. Het aandeel dat matig eenzaam is, is gestegen van 31% in 2016 naar 37% in 2020. Het aandeel, dat ernstig eenzaam is, is licht gedaald (van 12% in 2016 naar 9% in 2020). Ook geeft een deel van de volwassenen aan dat met door de coronapandemie minder is gaan sporten. Het aandeel dat voldoet aan de beweegrichtlijnen is afgenomen van 59% in 2016 naar 55% in 2020. Tegelijk laat de Burgerpeiling 2021 een toename zien van het aandeel dat ongeorganiseerd sport (wandelen, fietsen, wielrennen/mountainbiken). En in tegenstelling tot de landelijke trend is het percentage Nijmegenaren dat lid is van bij sportbonden aangesloten verenigingen de laatste jaren licht toegenomen. Positief is dat het aandeel rokers en overmatige drinkers is afgenomen.
- De Burgerpeiling 2021 laat zien dat ruim drie kwart van de Nijmegenaren de eigen gezondheid als (zeer) goed bestempelt. Het gemiddelde rapportcijfer voor hoe gelukkig men zich voelt, ligt op 7,6. Ten opzichte van 2019 zijn deze cijfers nauwelijks veranderd. We meten dus geen effect van de coronacrisis op hoe inwoners in het algemeen hun eigen gezondheid en geluk beoordelen. Daarbij moet bedacht worden dat de enquêtes voor de Burgerpeiling 2021 zijn ingevuld in een periode van relatief lichte coronamaatregelen.
- Gegevens uit de Burgerpeiling laten zien dat personen met een lagere sociaaleconomische status zich minder vaak goed gezond en zelfredzaam voelen, een lager rapportcijfer geven voor hoe gelukkig ze zich voelen en vaker afhankelijk zijn van mantelzorg. Ook de sport- en cultuurdeelname en de vrijwillige inzet voor organisaties is lager bij deze groep.
- Het aandeel 2-3 jarigen, dat van de GGD vanwege een taal- en/of ontwikkelingsrisico een indicatie voor- of vroegschoolse-educatie (VVE) heeft gekregen, is tussen 2017 en 2021 gestegen van 18 naar 22%.
- In diverse gebieden in de stad is er sprake van sterke concentraties van kinderen met een hoog risico op onderwijsachterstanden, vooral in gebieden binnen Nije Veld, Hatert, Neerbosch-Oost en Dukenburg. Nijmegen telt relatief veel basisscholen met veel achterstandsleerlingen (11 van de ruim 40).
- Ongeveer 850 kinderen tot 12 gaan naar speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs. Dat is relatief veel in vergelijking met de benchmarksteden.
- Naar schatting is in Nijmegen ongeveer 10% van de 16 tot 65-jarigen, rond de 12.000 personen, laaggeletterd. Dat is lager dan in Nederland, omdat de Nijmeegse bevolking relatief gezien veel jonge en hoogopgeleide mensen bevat. In de benchmarksteden loopt het percentage laaggeletterden sterk uiteen, van 7 tot 24%.

1.4. Duurzame stad

- Een toenemend aantal Nijmegenaren is zich bewust van het stroom- en gasverbruik in het huishouden (in 2021 66% van de Stadspanellleden, versus 50% in 2017). Het

gemiddelde elektriciteitsverbruik per woning is in 2020 licht gestegen (2.440 kWh), na een jarenlange daling (was 2.900 kWh in 2009). Het gemiddeld gasverbruik per woning, gecorrigeerd voor de buitentemperatuur, is al jaren aan het dalen, het ene jaar sneller dan het andere. In 2020 is het 1.150 m³, net als in 2019 (was 1.540 m³ in 2009). Het aandeel woningen met minimaal energielabel B steeg van 20% in 2013 naar 46% in 2020. Het aantal woningen aangesloten op stadsverwarming steeg van 2.700 in 2011 naar 6.700 woningen in 2020 (ruim 8% van alle Nijmeegse woningen).

- Tegelijk met de daling van het gemiddelde stroom- en gasverbruik van huishoudens in de afgelopen jaren, is het aantal huishoudens in de stad toegenomen. Daardoor komt de afname van het totale energieverbruik in de stad voornamelijk op het conto van het zakelijke verbruik. Het totale energieverbruik binnen Nijmegen is de periode 2008-2020 met 19,9% gedaald.
- De meeste Nijmegenaren (negen van de tien Stadspanelleden) vinden de toepassing van duurzame energie belangrijk. Het aantal woningen met een zonnestroominstallatie is gestegen van ruim 400 in 2011 naar 11.950 in 2020 (14,5% van de woningen). Ook het aantal bedrijven met een zonnestroominstallatie is fors gestegen, van 131 in 2015 naar 541 in 2020.
- Naast de zonnestroom, zijn de vier windturbines langs de A15 goed voor 10 megawatt. In 2022 komen daar twee windturbines bij de sluis van Weurt bij. Vier van de tien Stadspanelleden is in principe voorstander van plaatsing van windmolens binnen onze gemeente. Over het algemeen heeft men liever dat windmolens buiten de directe woonomgeving worden geplaatst, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen of aan de rand van de stad.
- Het percentage hernieuwbare energie - ook wel duurzame of groene energie genoemd - is in Nijmegen toegenomen van circa 2% in 2016 naar 4,2% in 2019. Een actueel cijfer is nog niet beschikbaar.
- Het percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval is in Nijmegen hoog. In 2020 ligt het op 70,4% van het ingezamelde en gebrachte afval. Van de benchmarksteden scoort alleen Maastricht nog iets hoger (71,3%). Als we de nascheiding van niet gescheiden aangeleverd afval meerekenen, komt het percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval op 73%. Een deel van de Nijmegenaren (Stadspanelleden) denkt het huishoudelijk afval beter te kunnen scheiden dan men nu doet: 20% beter en 26% iets beter.
- Het percentage huishoudens, dat vaak geluidsoverlast ervaart, is toegenomen van 13,5% in 2015 naar 17% in 2021. Ook het percentage huishoudens, dat vaak stankoverlast ervaart, is iets toegenomen tot 5% in 2021. In Nijmegen-Nieuw-West geven relatief veel huishoudens aan vaak stankoverlast te ervaren (15%). Sterker toegenomen is het percentage bewoners dat regelmatig of vaak warmteoverlast in de eigen woning ervaart, namelijk van 19% in 2017 naar 28% in 2021.
- Het percentage bewoners dat ontevreden is over de hoeveelheid groen in de buurt is toegenomen van 6% in 2017 naar 10% in 2021.

1.5. Brede welvaart

Welvaart is breder dan economische ontwikkeling. Brede welvaart gaat over de kwaliteit van leven en van de omgeving waarin mensen leven. Dimensies van brede welvaart zijn welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving,

veiligheid en milieu. De regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS geeft zicht op hoe Nijmegen zich op die dimensies ontwikkelt.

- Positieve trendmatige ontwikkelingen (gemeten vanaf 2013) zijn een toename van het besteedbaar inkomen van huishoudens, de arbeidsparticipatie, het aandeel hoog opgeleiden, particulier opgewekte zonne-energie en groen-blauwe ruimte (o.a. stedelijk groen, wateren, bermen en bomenrijen) en een afname van criminaliteit en emissies van fijnstof naar lucht. Een negatieve ontwikkeling is de toename van schulden bij huishoudens (inclusief hypotheekschulden en studieschulden).
- Positieve recente ontwikkelingen - als we kijken naar het verschil tussen de laatste twee metingen - zijn een toename van particulier opgewekte zonne-energie, het besteedbaar inkomen van huishoudens, het vermogen van huishoudens en het vertrouwen in instituties (Tweede Kamer, politie en rechters) en een afname van de geregistreerde criminaliteit. De recente vergelijking laat geen negatieve ontwikkelingen zien.

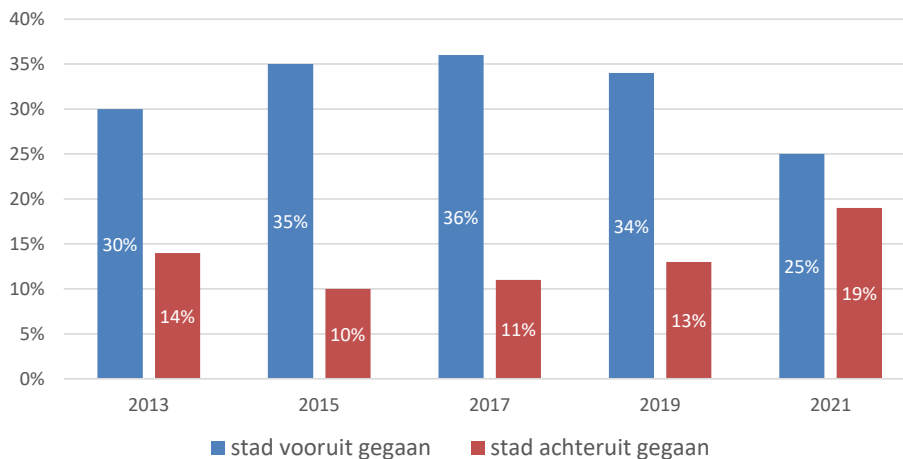
2. Aantrekkelijke stad

2.1. Waardering bewoners voor stad en buurt

Totaaloordeel over de stad ongeveer gelijk gebleven

Nijmegenaren waarderen de stad als woon- en leefgemeente in 2021 gemiddeld met een 7,7. Dat is een lichte daling na een periode van stijging (van 7,5 in 2011 naar 7,8 in 2019). Een ruime meerderheid vindt Nijmegen een prettige stad om in te wonen (90%), vindt Nijmegen een mooie stad (89%) en is gehecht aan de stad (87%). Twee derde vindt de Nijmeegse binnenstad aantrekkelijk en 76% is trots op de stad. Deze percentages zijn ten opzichte van 2019 nauwelijks veranderd.

Het aandeel Nijmegenaren, dat vooruitgang in de stad ziet, is gedaald. Een kwart van de Nijmegenaren geeft in 2021 aan dat Nijmegen in het voorgaande jaar vooruit is gegaan (versus een derde in 2019) en 19% ziet achteruitgang (versus 13% in 2019).

Figuur 1: Vinden Nijmegenaren dat de stad in het voorgaande jaar vooruit of achteruit is gegaan? Bron: Burgerpeiling, O&S.

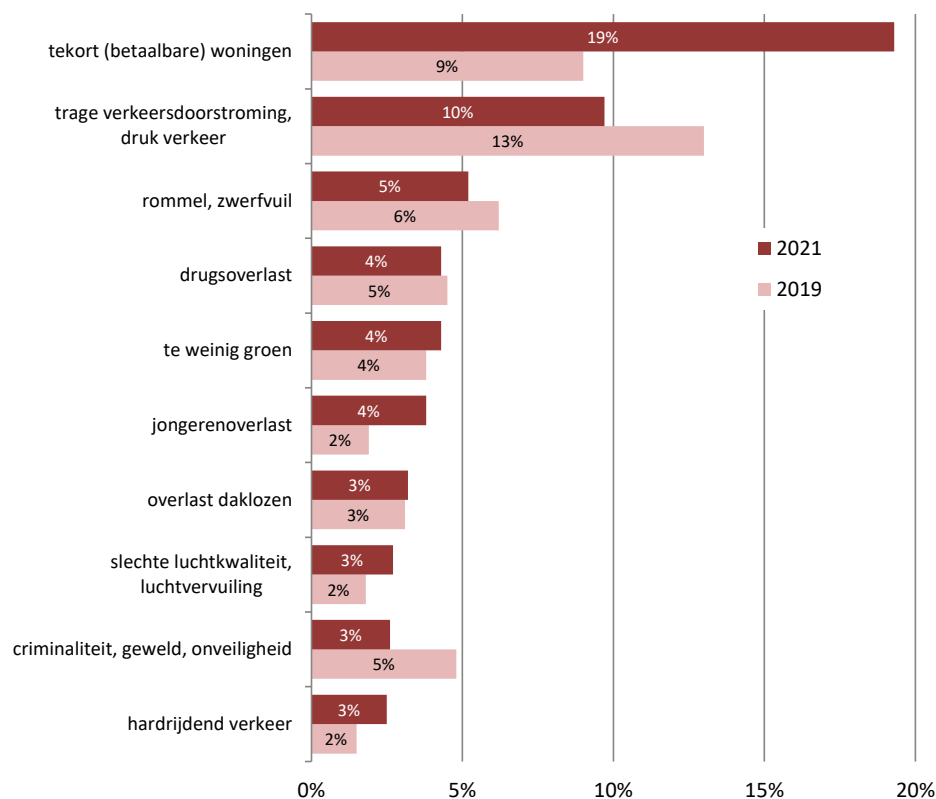
De meest genoemde zaken bij vooruitgang zijn de inrichting van de Waalkade, het aantrekkelijker maken/opknappen van deelgebieden in de stad, Veur Lent, meer groen, meer/betere fietspaden en meer/betere horecavoorzieningen. De meest genoemde zaken bij achteruitgang zijn het drukke verkeer/de trage verkeersdoorstroming en de toename van tekort aan (betaalbare) woningen, gevolgd door meer zwerfvuil/afval, meer winkelleegstand en achteruitgang van het winkelaanbod.

Woningtekort en verkeersdrukte staan bovenaan in ranglijst stadsproblemen

Aan de Nijmegenaren is in 2021 weer gevraagd wat de belangrijkste problemen in de stad zijn, waaraan de gemeente wat zou moeten doen. Het tekort aan (betaalbare) woningen is gestegen naar de eerste plaats (genoemd door 19% van de Nijmegenaren versus 9% in 2019). De verkeersdrukte staat nu tweede en is wat minder genoemd dan in 2019 (door 10% versus 13% in 2019). Het rapportcijfer van bewoners voor de bereikbaarheid van de stad met de auto is gelijk gebleven (6,5).

Meer mensen dan in 2019 noemen jongerenoverlast als een belangrijk stadsprobleem (4% versus 2% in 2019). Daarbij aansluitend zien we een toename van de geregistreerde en door inwoners ervaren jeugdoverlast. Minder mensen noemen criminaliteit/geweld/onveiligheid als belangrijk stadsprobleem (3% versus 5% in 2019).

Daarbij aansluitend zien we een afname van het aantal geregistreerde inbraken en diefstallen en geweldsdelicten.

Figuur 2: Meest genoemde aan te pakken stadsproblemen volgens bewoners. Bron: Burgerpeiling, O&S.

Afname inbraak en diefstal en toename overlast

Er is al langere tijd sprake van een dalende trend voor inbraak en diefstal, waarbij de laatste jaren de coronacrisis een rol lijkt te spelen (flink afname in 2020 en 2021 van woninginbraak, auto-inbraak, diefstal van motorvoertuigen en zakkenrollerij). Ook zien we een licht dalende trend voor geweldsdelicten, maar wel een stijgende trend voor wapenbezit. Het aantal geregistreerde gevallen van overlast daarentegen is sinds de coronacrisis flink gestegen (jeugdoverlast, geluidshinder, burengerucht, overlast van zwervers en overlast door verwarde personen). Daarbij valt wel op dat er in 2021 minder overlast van zwervers is geregistreerd dan in 2020. Ook zien we de laatste twee jaar een toename van geregistreerde online criminaliteit.

Najaar 2021 werd gemeten dat 11% van de Nijmegenaren in het voorgaande jaar slachtoffer werd van 1 of meer soorten inbraak en diefstal, en 6,5% van 1 of meer soorten geweldsdelicten. Het aandeel, dat in die periode slachtoffer werd van 1 of meer vormen van online criminaliteit, lag hoger (16%).

Het percentage Nijmegenaren dat zich in de buurt vaak of soms onveilig voelt nam in de periode 2011-2019 geleidelijk af van 19 naar 15%. In 2021 zien we weer een lichte stijging: het percentage dat zich 'vaak' onveilig voelt is gelijk gebleven (iets meer dan 2%), het percentage dat zich 'soms' onveilig voelt steeg van 12,5% naar ruim 14%. Het rapportcijfer, dat bewoners in 2021 voor de veiligheid in de buurt gaven (7,3), was gelijk aan het gemiddelde voor de benchmarksteden (7,3). Ook het oordeel van burgers over het

functioneren van de gemeente voor wat betreft de aanpak van de leefbaarheid en veiligheid lag in 2021 in de buurt van het gemiddelde voor de benchmarksteden.

Rapportcijfer voor buurt ongeveer gelijk gebleven

Nijmegenaren waarderen hun woonbuurt als plek om te wonen en leven in 2021 gemiddeld met een 7,5. Dat is in de buurt van de rapportcijfers bij eerdere metingen: vanaf 2013 ligt het rapportcijfer steeds tussen de 7,4 en 7,6.

De score voor de sociale kwaliteit (verbondenheid van bewoners met buurt en buurtgenoten) is gelijk gebleven.

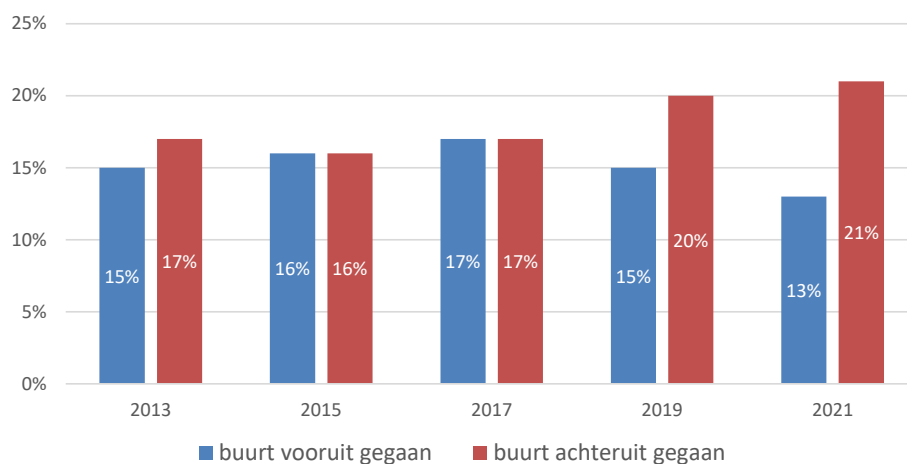
Op de volgende punten zijn de uitkomsten in 2021 iets gunstiger dan in 2019:

- 70% van de bewoners is gehecht aan de buurt (versus 68% in 2019);
- 78% voelt zich medeverantwoordelijk voor de buurt (versus 77% in 2019);
- 32% zet zich in de vrije tijd in voor de buurt (versus 29% in 2019);
- 69% is tevreden over het aanbod voor sporten en bewegen in de buurt (versus 67% in 2019).

En op de volgende punten zijn ze iets minder gunstig:

- De gemiddelde waarderingsscore van bewoners voor de openbare ruimte ligt op 6,8 (versus 7,0 in 2019);
- 71% vindt de buurt schoon (versus 73% in 2019);
- 81% vindt dat er weinig vernield wordt in de buurt (versus 83% in 2019);
- 83% voelt zich in de buurt zelden of nooit onveilig (versus 85% in 2019);
- 66% is tevreden over de groenvoorzieningen in de buurt (versus 68% in 2019);
- 21% heeft de indruk dat parkeerverlast in de buurt vaak voorkomt (versus 19% in 2019);
- 17% van de huishoudens ervaart in de buurt vaak geluidsoverlast (versus 16% in 2019);
- 5% van de huishoudens ervaart in de buurt vaak stankoverlast (4% in 2019);
- 37% heeft de indruk dat te hard rijdend verkeer vaak voorkomt (33% in 2019).

In 2021 is het aandeel dat vindt dat de buurt in het voorgaande jaar vooruit is gegaan wat kleiner (13%) dan de groep die achteruitgang ziet (21%). Ook in 2019 was dat het geval. In 2017 was het beeld gunstiger (17% vooruitgang en ook 17% achteruitgang).

Figuur 3: Vinden Nijmegenaren dat de buurt in het voorgaande jaar vooruit of achteruit is gegaan? Bron: Burgerpeiling, O&S.

De meest genoemde zaken bij vooruitgang zijn meer groen, het winkelaanbod, de saamhorigheid/onderlinge betrokkenheid, het horeca aanbod, de staat van de wegen en het onderhoud van de groenvoorzieningen. De meeste genoemde zaken bij achteruitgang zijn zwerfvuil/afval, te weinig parkeerplaatsen/parkeeroverlast, verkeersdruk, hardrijdend verkeer, het onderhoud van groenvoorzieningen, geluidsoverlast, jeugdoverlast, drugsoverlast en de staat van de wegen.

De landelijke veiligheidsmonitor 2021 laat zien dat het oordeel van Nijmegenaren over diverse zaken in de woonbuurt (overlast, veiligheid, sociale cohesie en de openbare ruimte) in de buurt van het gemiddelde voor de benchmarksteden ligt. Het rapportcijfer van bewoners voor de leefbaarheid van de buurt (7,5) is even hoog als gemiddeld in de benchmarksteden.

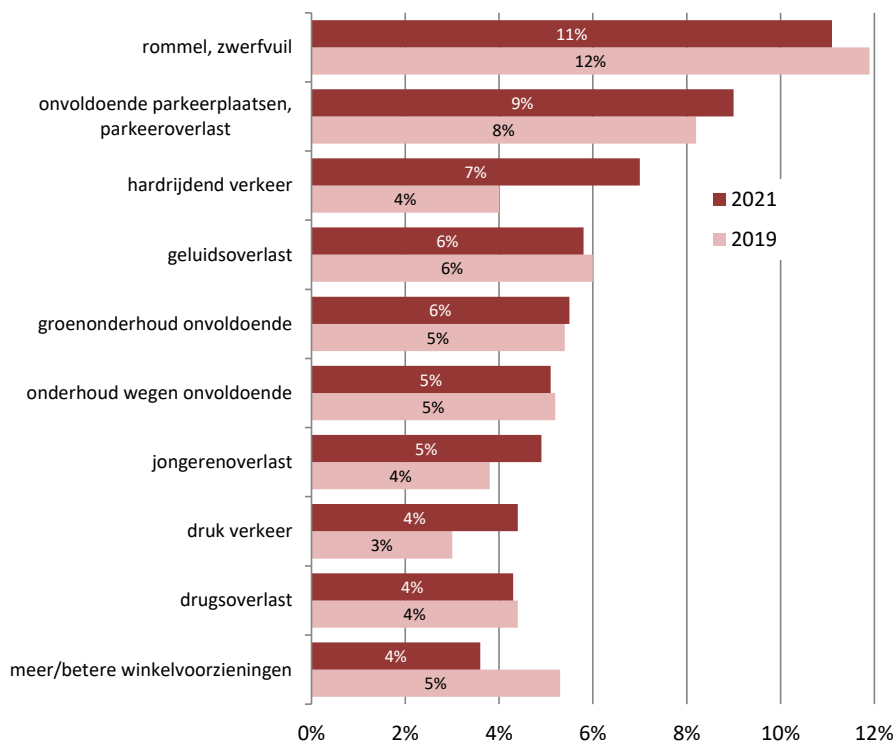
Rommel/zwerfvuil nummer 1 in ranglijst belangrijkste buurtproblemen

Aan de Nijmegenaren is in 2021 weer gevraagd welke buurtproblemen de gemeente met voorrang zou moeten aanpakken. Het meest genoemd is rommel/zwerfvuil (11%), gevolgd door onvoldoende parkeerplaatsen/parkeeroverlast (9%).

Meer mensen dan in 2019 noemen hardrijdend verkeer (7% in 2021 versus 4% in 2019).

Minder mensen noemen criminaliteit/geweld/onveiligheid (2% versus 6% in 2019).

Daarmee staat dit onderwerp niet meer in de top 10 van de meeste genoemde buurtproblemen volgens burgers.

Figuur 4: Meest genoemde aan te pakken buurtproblemen volgens bewoners. Bron: Burgerpeiling, O&S.

Aansluitend bij de nummer 1 positie van 'rommel, zwerfvuil' gaan de meeste Meld & Herstel meldingen van bewoners over afval en vervuiling. Ook gaan veel meldingen over:

- overlast (van personen, geluid, fietsen, overige voertuigen en vuurwerk);
- straatverlichting (vooral over defecte lampen);

- groen (het meest over bomen, gevolgd door grasvelden/bermen en plantsoenen);
- wegen, paden en pleinen (het meest over trottoirs/wandelpaden, gevolgd door wegen/pleinen; over fietspaden komen minder meldingen binnen).

Positieve en negatieve ontwikkelingen in wijken

Met de Wijkmonitor volgende we de ontwikkelingen in het woon- en leefklimaat in de 36 woonwijken. Hieronder zijn enkele bevindingen uit de Wijkmonitor opgenomen. Meer details kunt u vinden op andere plekken in de Stads- en Wijkmonitor: in het deel “Programma’s” onder “Wijkontwikkeling” en in het deel “Wijken”.

- In 6 wijken zien we negatieve ontwikkelingen: Zwanenveld, Malvert, Tolhuis, Weezenhof, 't Acker en 't Broek. Relatief veel bewoners zien hun buurt achteruitgaan, onder meer door vervuiling van de openbare ruimte, overlastsituaties gerelateerd aan omwonenden en verkeer, parkeerproblemen in de woonomgeving, onderhoud van groenvoorzieningen en de veiligheid (gevoelens van onveiligheid).
- In 7 wijken zien we uiteenlopende positieve ontwikkelingen: Wolfskuil, Biezen, Heseveld, Nije Veld, Galgenveld, Hengstdal en Ressen.
- In 6 wijken is het bewonersoordeel over de buurt bovengemiddeld (5 wijken in Nijmegen-Oost plus Hazenkamp), in 24 wijken gemiddeld en in 6 wijken beneden het gemiddelde (Zwanenveld, Malvert, Meijhorst, 't Acker, De Kamp en Hatert).
- Ook in de relatief zwakkere Nijmeegse wijken is het woon- en leefklimaat op een behoorlijk niveau is. Het laagste gemiddelde rapportcijfer van bewoners voor de wijk is een 6,8.
- Binnen een aantal wijken blijven er behoorlijke verschillen tussen goede en mindere buurten bestaan. In totaal zijn er binnen 15 van de 36 Nijmeegse woonwijken kleinere of grotere deelgebieden met leefbaarheidsrisico's. Deze deelgebieden van verschillende omvang scoren in de 'Leefbaarometer' zwak of onvoldoende op basis van basis van statistieken over woningen, voorzieningen, de fysieke omgeving, sociale samenhang en overlast en onveiligheid (de Leefbaarometer is een instrument van het ministerie van BZK, waarmee de leefbaarheid in alle bewoonde wijken en buurten in Nederland in beeld gebracht wordt). De betreffende 36 deelgebieden liggen vooral in Neerbosch-Oost, Hatert, Tolhuis, Zwanenveld, Meijhorst, Lankforst, 't Acker en De Kamp.

2.2. Belangstelling studenten voor Nijmegen

Aantal studenten verder gegroeid, aantal in Nijmegen wonende studenten vrij stabiel

- In totaal studeerden in studiejaar 2020/2021 circa 50.000 studenten aan de Radboud Universiteit en het Nijmeegse deel van de HAN, tegenover circa 47.000 in 2019/2020. Naar verwachting zal het aantal universitaire studenten in de periode 2020/2021 - 2028/2029 in Nederland verder groeien en zal het aantal hbo-studenten licht afnemen. Ook voor Nijmegen wordt een groei van het aantal studenten voorzien.
- Bijna de helft van de studenten studeert aan de Radboud Universiteit (circa 24.000) en ruim de helft aan de HAN (circa 26.000). Het studentenaantal van de Radboud Universiteit is sinds 2000 met zo'n 75% gestegen, in een tempo dat min of meer vergelijkbaar is met dat van het universitair onderwijs in Nederland als geheel. De HAN heeft vooral in de periode 2000-2017 een zeer sterke groei doorgemaakt; het aantal studenten aan de Nijmeegse HAN-vestigingen is toen verdrievoudigd. Deze groei was veel sterker dan de toename van het hoger beroepsonderwijs in Nederland. De laatste

5 jaar is de toename van de Nijmeegse studentenaantallen min of meer vergelijkbaar met de Nederlandse trend.

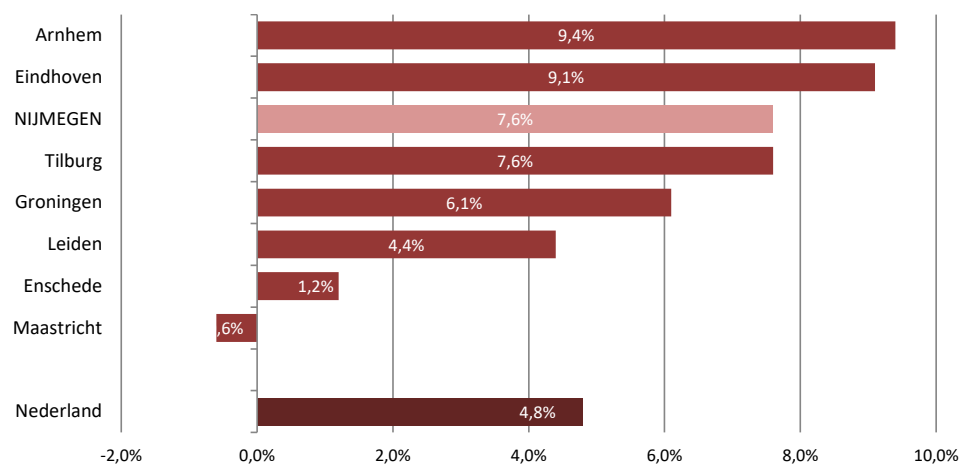
- De laatste jaren zijn er op de Nederlandse en Nijmeegse hogere opleidingen steeds meer buitenlandse studenten die hier onderwijs volgen, vooral op de universiteiten. Voor Nederland als geheel geldt dat bijna een kwart van de universitaire studenten uit het buitenland afkomstig is. Voor Nijmegen is dat aandeel veel lager: 11% in studiejaar 21/22. Verwacht wordt dat het aantal buitenlandse studenten verder zal groeien.
- In totaal woonden er in het studiejaar 2020/2021 ongeveer 19.800 HBO- en WO-studenten in Nijmegen (uitwonende studenten, inclusief deeltijd- en duaal studenten). Na een periode van gestage toename tot 2015/2016 schommelt het aantal in Nijmegen wonende studenten rond de 20.000.
- Op basis van een vraag en aanbod analyse wordt in de Landelijke monitor studentenhuysvesting 2021 geconstateerd dat er in Nijmegen een zeer krappe woningmarkt voor studenten is. In de monitor wordt de groei van het aantal uitwonende studenten in Nijmegen tot 2028/29 op +8 tot +14% geraamd.

Studenten belangrijke factor in groei inwonertal

De studenten zijn al vele jaren een belangrijke factor bij de groei van het inwonertal van Nijmegen. Van de vele jongeren, die naar Nijmegen komen om een opleiding te volgen, verlaat een deel na een aantal jaar de stad. Maar er blijft ook een behoorlijk deel in Nijmegen wonen.

In de periode 2013-2019 groeide het inwonertal van Nijmegen sterk (+11.300). In 2020 was het beeld anders: het Nijmeegse inwonertal daalde met circa 300 naar rond de 177.350 op 1 januari 2021. Die daling had te maken met een lagere vestiging van buitenlandse studenten, oversterfte door de coronapandemie en een lager aantal nieuwbouwwoningen. In 2021 zien we weer een forse stijging, naar circa 179.100 op 1-1-2022.

Het inwonertal in Nijmegen groeide in de periode 1 januari 2013 tot eind 2021 sterker (+7,6%) dan gemiddeld in de benchmarksteden (+5,6%) en dan in Nederland (+4,8%). In Arnhem en Eindhoven was de groei het sterkst.

Figuur 5: Groei aantal inwoners in periode 1 januari 2013 – eind 2021. Bron: CBS-Statline.

Prognose: flinke groei inwonertal

Het inwonertal van Nijmegen zal de komende jaren blijven groeien. Onze eigen prognose laat uiteenlopende scenario's zien, van 192.000 tot 199.000 inwoners in 2035. Bij de lage raming is uitgegaan van relatief zekere woningbouwplannen. De laatste prognose van ABF

Research (2021) ligt in de buurt van onze lage raming (189.300) en de laatste prognose van het CBS (2020) sluit aan bij onze hoge raming (199.000).

De prognoses voor het aantal huishoudens in 2035 van ABF Research en het CBS laten een toename zien van tussen de 9.000 en 12.000.

Ook in diverse benchmarksteden - Arnhem, Eindhoven, Groningen, Leiden en Tilburg - zal het inwonertal naar verwachting flink blijven groeien. En ook landelijk zal de bevolking de komende decennia blijven groeien, met een afvlakking van die groei in de periode 2040-2060.

2.3. Belangstelling voor wonen in Nijmegen

Diverse factoren van belang voor aantrekkingskracht Nijmegen

Het grote aantal studenten in Nijmegen, van wie een deel na de studie in Nijmegen blijft wonen, is van belang voor de groei van het inwonertal. De verwachting is dat het aantal studenten in Nijmegen de komende jaren zal groeien.

Ook diverse andere ontwikkelingen zijn van belang bij de voorziene groei van Nijmegen:

- De leeftijd waarop traditionele gezinshuishoudens gevormd worden is hoger geworden. Meer mensen blijven langer of voor altijd alleenstaand en/of kinderloos. Deze mensen, en ook steeds meer huishoudens met kinderen en hoger opgeleiden, kiezen vaak voor de diversiteit van een stedelijke woonomgeving.
- Concentratie van kennis, hoogopgeleiden en bedrijven binnen de kenniseconomie in (universiteits)steden zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsmilieu. We zien dat Nijmegen een hooggewaardeerde woonstad is die als uitvalsbasis dient voor werk elders in Nederland (circa 45.200 Nijmegenaren werken buiten de stad, vooral buiten de regio).
- Voor de komende jaren staat er veel nieuwbouw gepland (Nijmegen-Noord, Waalfront, Winkelsteeg).

Krapte op woningmarkt onverminderd groot

In de jaren 2012 tot en met 2021 werden er in Nijmegen gemiddeld 914 nieuwbouwwoningen per jaar opgeleverd (versus bijna 735 gemiddeld voor de benchmarksteden). De piek lag in 2016 en 2017 (1.411 respectievelijk 1.367); in 2020 werden er minder woningen opgeleverd (472). In 2021 zijn er 777 nieuwbouwwoningen opgeleverd (versus 900 gemiddeld voor de benchmarksteden). Naast de nieuwbouw in de afgelopen jaren, spelen ook toevoegingen in bestaande panden een flinke rol. Zo kwamen er gemiddeld tussen 2012 en 2020 190 woningen bij door transformatie (+140) en splitsing, samenvoeging en verbouwing (+50).

Nijmegen telt inmiddels circa 83.600 woningen (begin 2022). De verdeling is als volgt: 43% koopwoningen, 39% huurwoningen van corporaties en 17% huurwoningen van overige verhuurders. Ten opzichte van de benchmarksteden is er in Nijmegen naar verhouding wat meer corporatiehuur en wat minder particuliere huur. Het aandeel koopwoningen ligt dicht in de buurt van het gemiddelde.

Ondanks de toename van de woningvoorraad, is er sprake van krapte op de woningmarkt, voor zowel huur- als koopwoningen.

- De slaagkans op een huurwoning van een corporatie (aantal toewijzingen gedeeld door het aantal reacties) daalde van 12% in 2014 naar 5,0% in 2020. In 2021 volgde een lichte stijging naar 5,6%. Voor starters liggen de slaagkansen lager (3,8%) dan voor doorstromers (6,6%). Gemiddeld zijn huishoudens, die een woning toegewezen krijgen

en aanvaarden, 1,66 jaar intensief aan het zoeken geweest.

Het aantal toegewezen corporatiewoningen in Nijmegen daalde van ruim 2.000 in 2019 naar bijna 1.500 in 2020. In 2021 steeg dit aantal naar 1.890. In 2021 werden 1.345 huurwoningen toegewezen aan huishoudens in de primaire doelgroep voor sociale huurwoningen (huishoudens met een inkomen tot aan de huurtoeslaggrens), versus 1.122 in 2020 en 1.541 in 2019.

- De markt voor koopwoningen blijft krap en wordt steeds duurder. In 2021 is er opnieuw een forse prijsstijging (+19%), terwijl het aantal transacties verder daalt met (-10%). De gemiddelde prijs voor een koopwoning lag in het vierde kwartaal van 2021 op €409.000 (versus 414.000 landelijk).
- Eerder is al genoemd dat ook de woningmarkt voor studenten zeer krap is en dat er een groei van het aantal uitwonende studenten in Nijmegen wordt verwacht.
- Binnen Nederland behoort de woningmarktregio Nijmegen tot de gebieden met de hoogste percentages woningtekort. In 2021 staat de regio in de top drie, samen met Amsterdam en Utrecht. ABF Research verwacht dat het woningtekort in de woningmarktregio Nijmegen tot 2025 nog een fractie zal toenemen en daarna wat minder groot zal worden. Tegelijk verwacht ABF Research dat deze regio nog vele jaren tot de gebieden met naar verhouding de grootste woningtekorten zal behoren.

De vraag naar woningen zal in Nijmegen groot blijven. De prognoses voor het aantal huishoudens in 2035 van het CBS en ABF Research laten een toename van tussen de 9.000 en 12.000 zien. Daarbij wordt het eenpersoonshuishouden het dominante huishoudentype; van 53% van alle huishoudens (de zelfstandig én onzelfstandig wonende huishoudens) in 2020 naar ruim zestig procent van de huishoudens in 2040.

2.4. Waardering ondernemers voor stad

Hoge waardering van ondernemers voor de stad

De waardering van ondernemers voor het ondernemersklimaat ligt in 2021 op 6,8. Dat is iets hoger dan bij de voorgaande metingen (6,6 bij de vorige meting 2018; vanaf 2010 tussen de 6,5 en 6,7). De hoogst beoordeelde aspecten van het ondernemersklimaat zijn de nabijheid van kennisinstellingen (7,8), het culturele en evenementenaanbod (7,6), het woon- en leefklimaat (7,4) en het imago van Nijmegen (7,3). De laagst beoordeelde aspecten van het ondernemersklimaat zijn de lokale lasten (5,7) en het aanbod van vestigingsplaatsen (6,1). In vergelijking met 2018 is het rapportcijfer voor het aanbod van vestigingsplaatsen gedaald (van 6,5 naar 6,1) en is het rapportcijfer voor de bereikbaarheid van de stad gestegen (van 6,1 naar 6,4).

2.5. Waardering bezoekers voor binnenstad

Waardering bezoekers voor binnenstad blijft hoog

De afgelopen decennia is er veel veranderd in de binnenstad. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van de Mariken- en Moenenstraat, het opknappen van de ringstraten, het vernieuwde Plein 44, de aanleg van de parkeergarage onder de van Schaeck Mathonsingel, de nieuwe fietsenstalling onder Plein 44, de aanleg van extra groen, de bouw van Doornroosje en De Bastei, de afname van het aantal winkels en de groei van het aantal horecagelegenheden en hotels en de nieuwe inrichting van de Waalkade.

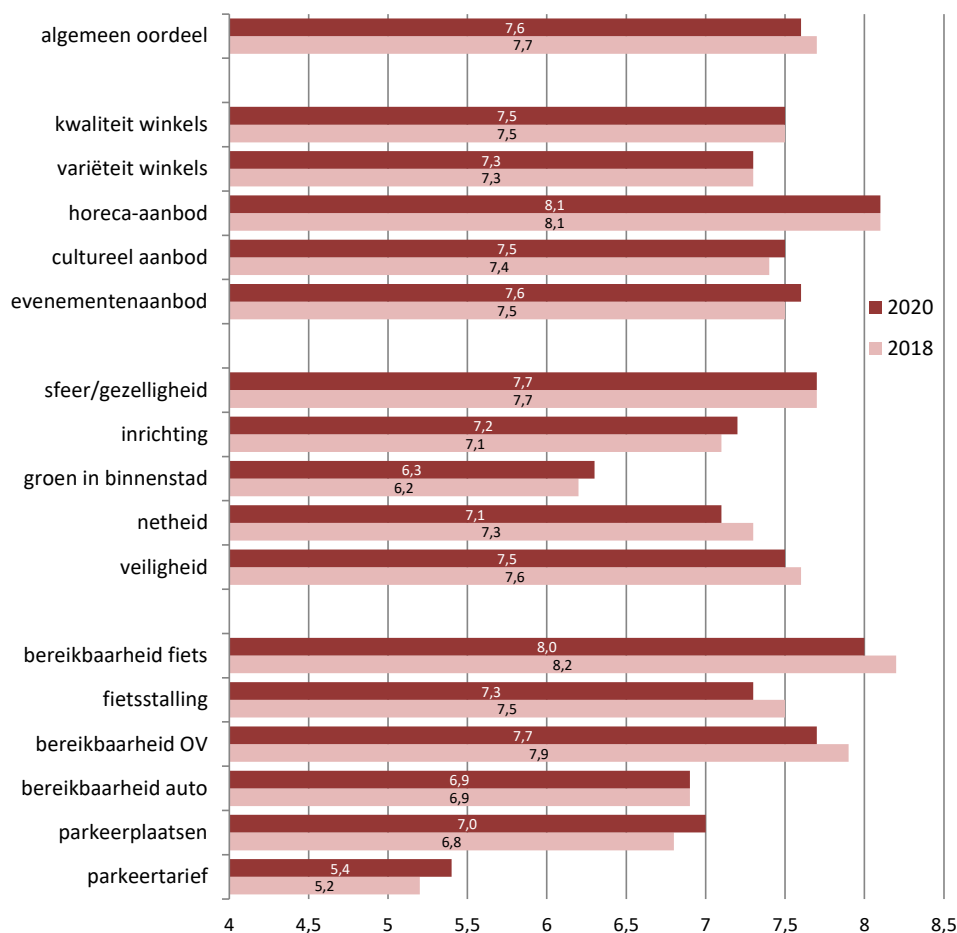
De algemene waardering van bezoekers voor de Nijmeegse binnenstad lag in 2018 op 7,7. Dat was het hoogste cijfer sinds de start van de peilingen onder bezoekers ruim twintig jaar geleden. De daaropvolgende meting in 2020 is sterk beïnvloed door de effecten van de

coronapandemie. De bezoekers zijn eind oktober, begin november geënkquêteerd, toen de winkels beperkt toegankelijk en de horecagelegenheden gesloten waren. De bezoekers is gevraagd bij hun oordelen niet alleen te kijken naar de situatie van dat moment, maar naar heel 2020. De coronacrisis heeft niet geleid tot een sterke verandering van het oordeel over de binnenstad. De algemene waardering voor de binnenstad ligt iets lager dan in 2018, namelijk op 7,6.

Behalve om een algemeen oordeel, vragen we de bezoekers om zestien aspecten van de binnenstad te beoordelen.

- Ondanks de beperkingen van dat moment, blijven waarderingen voor het aanbod aan winkels, horeca, cultuur en evenementen over het algemeen op peil.
- De waardering voor de meeste onderdelen van de ambiance van de binnenstad (sfeer/gezelligheid, inrichting, netheid, veiligheid, groen in binnenstad) is in 2020 ruim voldoende. Met een 6,3 voor het groen in de binnenstad blijft dit aspect - ondanks een stijging in de laatste metingen - wat achter op de andere scores. “Meer groen” is ook het meest genoemd als een aanpakprioriteit voor de gemeente met betrekking tot de binnenstad. Voor de netheid is de waardering licht gedaald. Dit kan verklaard worden door de omschakeling van de horeca op afhalen, die leidde tot meer zwerfafval.
- De meeste aspecten van de bereikbaarheid van de binnenstad worden voldoende tot goed beoordeeld. Enkel de parkeertarieven krijgen met een 5,4 een onvoldoende. Dat is wel flink hoger dan de 3,9 in 2012. Ook het oordeel over de beschikbaarheid van parkeerplaatsen steeg verder door, naar een 7 (versus 5,7 in 2012). Verder worden de bereikbaarheid per fiets, de stallingsmogelijkheden en de bereikbaarheid per openbaar vervoer hoog gewaardeerd, ondanks de lichte daling van de scores ten opzichte van 2018.

Bezoekers zien terugkijkend over de laatste jaren per saldo nog steeds meer vooruitgang in de Nijmeegse binnenstad dan achteruitgang, maar wel veel minder dan in 2018. Hetzelfde geldt voor de komende jaren: nog steeds per saldo meer mensen die vooruitgang verwachten in plaats van achteruitgang, maar de stemming is duidelijk minder positief dan in 2018.

Figuur 6: Waardering bezoekers voor aspecten van stadscentrum (gemiddelde rapportcijfers). Bron: Stadscentrummonitor, O&S.

Bij de Burgerpeiling in 2021 geeft 67% van de Nijmegenaren aan de binnenstad aantrekkelijk te vinden; 11% vindt de binnenstad niet aantrekkelijk. Ten opzichte van 2019 zijn deze percentages nauwelijks veranderd.

De ene groep Nijmegenaren is positiever over de binnenstad dan de andere. Ruim driekwart van de 16-34-jarige Nijmegenaren vindt de Nijmeegse binnenstad aantrekkelijk, versus ruim de helft van de 65-plussers. En 70% van de Nijmegenaren met een hogere sociaaleconomische status vindt de binnenstad aantrekkelijk, versus 62% van degenen met een lagere sociaaleconomische status. Daarbij moet bedacht worden dat 16-34-jarigen en de personen met een hogere sociaaleconomische status aangeven vaker in de binnenstad te komen dan de 65-plussers en de personen met een lagere sociaaleconomische status.

Coronacrisis heeft binnenstad hard geraakt

Diverse gegevens van voor de coronacrisis lieten zien dat er een functievoerschuiving voor de binnenstad gaande was: een afname van winkels en winkelvloeroppervlak en een toename van horecagelegenheden, cultuurbezoeken en hotelovernachtingen. Vanaf 2016 was de horeca een grotere werkgever dan de detailhandel. Echter de coronacrisis heeft de binnenstad hard geraakt:

- Het bezoekniveau aan de binnenstad was in 2020 en 2021 duidelijk lager dan normaal. Locatus schat het verlies op basis van summier steekproeftellingen in de hoofdwinkelstraten in 2020 op 40%. In afgezette parkeeruren zien we een kwart verlies

in 2020 en 2021 in transacties en parkeerduur ten opzichte van voor de coronapandemie. En in de automatische passantentellingen in enkele centrumstraten en het stationsgebied zien we 53% minder drukte in 2020 ten opzichte van 2019; 2021 scoort iets beter met 47% minder drukte vergeleken met voor de coronapandemie.

- In de horeca en detailhandel verliest de binnenstad circa 600 banen sinds de start van de coronapandemie.
- Na de stijging van het jaarlijks aantal bezoeken aan podiumvoorstellingen in de binnenstad in de periode 2015 (358.000) tot 2019 (429.000), kelderde dit aantal naar 121.000 in 2020 en 93.000 in 2021. En na een recordaantal filmbezoeken in LUX in 2019 (253.000), nam dit aantal af tot 128.000 in 2020 en 85.000 in 2021. Ook het aantal bezoeken aan Museum Het Valkhof en De Bastei (in totaal 123.000 in 2019) nam flink af (63.000 in 2020 en 69.000 in 2021).
- De groei van het aandeel online inkopen is in een stroomversnelling gekomen. Het aantal winkels en het winkelvloeroppervlak zijn in periode 2006 tot 2021 met 20 tot 25% afgenomen. Het leegstandspercentage vertoont in het eerste coronajaar 2020 geen stijging, maar een daling. In 2021 zien we een nagenoeg gelijkblijvend leegstaand winkelloppervlak in de binnenstad. De 6,1% begin januari 2022 is laag in vergelijking met het gemiddelde voor de benchmarksteden (11,9%).

2.6. Waardering voor evenementen

Evenementen worden hoog gewaardeerd

Voor de coronacrisis was dit het beeld met betrekking tot evenementen:

- In Nijmegen vinden jaarlijks circa 40 evenementen met meer dan 2.000 bezoekers plaats. Het jaarlijks aantal vergunningplichtige evenementen ligt op circa 215, met een piek in 2017 (247). Van die evenementen vindt 47% in Nijmegen-Centrum plaats (ruim 100 per jaar met een piek van 119 in 2017).
- Als we kijken naar de leeftijd, het opleidingsniveau en de woonplaats van de bezoekers zien we dat met de evenementen uiteenlopende doelgroepen worden bereikt.
- Twee evenementen springen er sterk uit: De Vierdaagsefeesten en de Vierdaagsemarsen. In de landelijke ranglijst voor 2019 van vrij toegankelijke evenementen - op basis van bezoekersaantal en mediawaarde - staan de Vierdaagsefeesten en -marsen op de eerste respectievelijk derde plaats. De Vierdaagsefeesten trekken veruit de meeste bezoeken: ruim 1,6 miljoen bezoeken in 2019.
- Andere evenementen, die veel bezoekers/deelnemers trekken, zijn onder meer de Zevenheuvelenloop en de concerten in het Goffertpark. Bezoekers en deelnemers geven hoge rapportcijfers voor de Nijmeegse evenementen. De bezoekers van culturele evenementen geven gemiddeld een 8,2, de bezoekers van sportevenementen een 8 en de deelnemers aan sportevenementen een 8,3. Evenementenbezoekers, die Nijmegen niet goed kennen, gaan vaak met een positiever beeld van de stad naar huis.
- In 2017 vinden meer Nederlanders 'evenementenstad' een passende omschrijving voor Nijmegen (48%) dan in 2015 (34%). Mogelijk komt dit door de media-aandacht die gepaard ging met de bijzondere evenementen in 2016 (100^e Vierdaagse; Giro d'Italia).

2.7. Aantrekkingskracht op regio

Winkelaanbod in Nijmegen belangrijk voor regiogemeenten

Het in 2016 uitgevoerde Koopstromenonderzoek regio Arnhem-Nijmegen (I&O Research) liet zien dat 59% van de bestedingen in Nijmegen voor niet-dagelijkse boodschappen uit

Nijmegen zelf kwam. Daarnaast was er toevloeiing uit vooral Berg en Dal en ook uit Beuningen en Wijchen. Voor de dagelijkse boodschappen was de toevloeiing kleiner. Andersom vloeiden er bestedingen van Nijmegenaren voor niet-dagelijkse boodschappen af naar de regio: 67% van de bestedingen door Nijmegenaren voor niet-dagelijkse boodschappen werd in Nijmegen zelf gedaan, 14% via internet en 18% kwam in de regiogemeenten terecht, verdeeld over vele gemeenten. Daarbij was de afvloeiing naar Duiven nog het grootst is (3%).

Van de bestedingen door Nijmegenaren voor dagelijkse boodschappen werd 88% in Nijmegen gedaan. De afvloeiing ging in meerdere richtingen (meeste afvloeiing richting Overbetuwe en Duitsland). Bij de keuze voor waar men dagelijkse boodschappen ging doen, was nabijheid de belangrijkste factor.

Veel cultuurbezoekers uit de regio

De in 2019 bij de Nijmeegse podia uitgevoerde publieksonderzoeken lieten zien dat ruim de helft van de bezoekers van Doornroosje, 40 tot 45% van de bezoekers van De Vereniging, de Stadsschouwburg en Merleyn en 21 tot 26% van de bezoekers van LUX en Het Lindenberg Theater van buiten Nijmegen kwamen. Uit een in 2018 uitgevoerde peiling onder het Arnhemse stadspanel bleek dat bijna de helft van de cultuurbezoekers uit Arnhem in de voorgaande drie jaar culturele instellingen/activiteiten in Nijmegen bezocht had. Andersom gaf 40% van de Nijmeegse cultuurbezoekers aan culturele instellingen/activiteiten in Arnhem bezocht te hebben.

Veel middelbare scholieren en MBO-studenten uit de regio

In totaal gaan er in het schooljaar 2021/2022 ruim 14.000 leerlingen naar de 15 scholen voor voortgezet onderwijs in Nijmegen. Bijna de helft van die leerlingen woont buiten de stad, voornamelijk in de directe regio. Sinds 2015 loopt het aantal leerlingen terug. De daling met ongeveer 1.500 leerlingen tussen de schooljaren 2015/2016 en 2020/2021 komt vooral door een teruggang van het aantal leerlingen uit de regiogemeenten. In het schooljaar 2021/2022 is het totale leerlingaantal op de Nijmeegse scholen voor het eerst sinds een aantal jaar stabiel gebleven. De komende jaren zal het aantal 12-jarigen in sommige regiogemeenten nog iets verder dalen, maar de grootste terugloop is achter de rug.

Het ROC-Nijmegen is de grootste aanbieder van middelbaar beroepsonderwijs in Nijmegen. In het studiejaar 2021/2022 volgen bijna 10.000 studenten hier onderwijs. Ongeveer een kwart van de studenten woont in Nijmegen, de rest vooral in de regio rond Nijmegen.

Veel pendel naar werk

Circa zes op de tien banen van werknemers in Nijmegen wordt vervuld door mensen die niet in Nijmegen wonen. Het gaat in 2020 om circa 60.800 personen. Onder hen vooral veel mensen uit gemeenten direct rond Nijmegen (een derde van de inkomende pendel), maar ook veel die in de rest van Gelderland of Noord-Brabant wonen. Ook de uitgaande pendel is omvangrijk. Circa 45.200 Nijmegenaren werken buiten de stad (is 52% van de Nijmeegse werknemers). Dat doen ze veelal buiten de regio. Nijmegen is de werkstad binnen de eigen regio evenals een hooggewaardeerde woonstad, die als uitvalsbasis naar werk elders in Nederland dient.

2.8. Beeld van Nijmegen bij Nederlanders

Nederlanders die Nijmegen bezoeken positief over aanbod

Onderzoek onder Nederlanders naar het imago van Nijmegen uit 2015 en 2017 laat zien dat het beeld van Nijmegen vooral bepaald wordt door de Vierdaagse, de ligging aan de rivier, de opleidingsmogelijkheden en het historisch karakter. Nederlanders vinden vooral de omschrijving 'historische stad' goed bij Nijmegen passen (70%), gevolgd door 'loopstad' (67%) en 'studentenstad' (60%). Niet heel veel Nederlanders zien Nijmegen als een 'cultuurstad', terwijl Nijmegen een relatief groot cultuuraanbod heeft. Het rapportcijfer van Nederlanders voor de stad steeg van 6,8 in 2015 naar 7,0 in 2017. Het algemene beeld van de stad wordt positiever naarmate men vaker in Nijmegen komt. Mensen die Nijmegen nooit bezochten geven een 6 en regelmatige bezoekers een 7,7. De belangrijkste bezoekredenen veranderden niet: voor bezoekers waren dat het bezoeken van bekenden, winkelen, het bekijken van de binnenstad, horecabezoek en wandelen en fietsen in de omgeving. Voor mensen met belangstelling om de stad te gaan bezoeken is dat het bekijken van de binnenstad, gevolgd door de geschiedenis van de stad ervaren, winkelen en wandelen/fietsen in de omgeving. De Nederlanders, die Nijmegen bezocht hebben, oordelen veelal positief over het aanbod waarvoor men Nijmegen heeft bezocht (winkelen, horecabezoek, bezienswaardigheden binnenstad, ervaren geschiedenis, musea, culturele voorstellingen). De Vierdaagse speelt een bescheiden rol als het gaat om de redenen om Nijmegen te bezoeken. Uit onderzoek onder de bezoekers van de Vierdaagsefeesten weten we dat deze vooral uit Nijmegen en omgeving komen.

Voor de coronapandemie nam het recreatief bezoek aan Nijmegen toe

Het recreatieve bezoek aan Nijmegen nam vanaf 2012 flink toe. Het aantal hotelovernachtingen steeg van circa 143.000 in 2012 naar ruim 300.000 in 2018. In die periode steeg ook het hotelaanbod in de stad. Het aantal hotels in Nijmegen nam in de periode 2008-2017 toe van 10 naar 23. De meeste daarvan liggen in of in de buurt van het centrum. Met name zijn er middelgrote en kleine hotels bijgekomen. In totaal is het aantal kamers toegenomen van circa 400 in 2008 (ongeveer 800 bedden) naar circa 650 in 2017 (ongeveer 1.200 bedden). Ook kwamen er meer Bed & Breakfasts en aanbieders van gastenkamers bij.

In 2019 was er een lichte daling van het aantal hotelovernachtingen (297.500), gevolgd door een forse daling in 2020 door de coronapandemie (167.000).

2.9. Ranglijsten grote steden

Nijmegen scoort hoog op ranglijst woonaantrekkelijkheid

Atlas voor gemeenten stelt jaarlijks een ranglijst woonaantrekkelijkheid voor de 50 grootste steden op. Dit gebeurt op basis van acht indicatoren: bereikbaarheid banen per auto en openbaar vervoer, cultureel aanbod, veiligheid, percentage koopwoningen, culinair aanbod, nabijheid natuurgebieden, aanwezigheid universiteit en percentage vooroorlogse woningen. In 2008 stond Nijmegen in de ranglijst woonaantrekkelijkheid voor het eerst in de top 10 (negende plaats). De hoogste notering werd in 2009 bereikt (vijfde plaats). In 2021 staat Nijmegen op de negende plaats. Dat is hoger dan alle andere steden in onze vaste set van benchmarksteden. De hoge positie van Nijmegen heeft vooral te maken met de universiteit (derde plaats 'aanwezigheid universiteit'), het podiumkunstenaanbod (zevende plaats 'cultuuraanbod') en de mooie omgeving (zestiende plaats 'nabijheid van natuurgebieden').

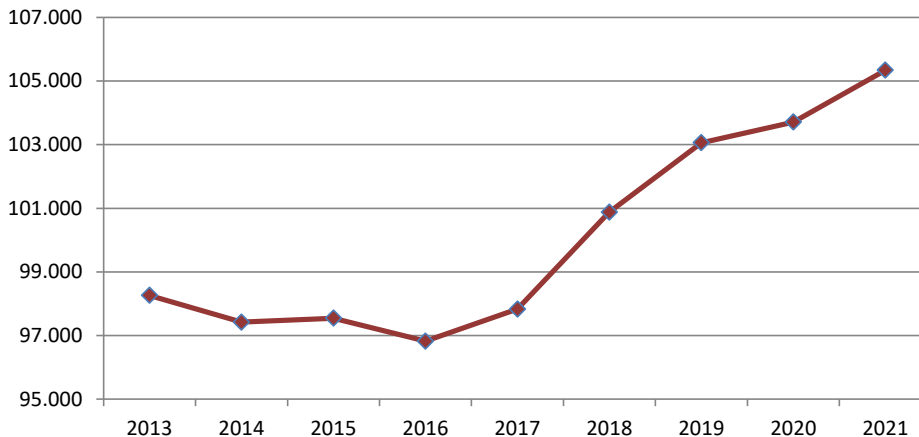
In 2018 stond Nijmegen achtste in de ranglijst van 50 grootste steden voor de cultuurindex (Atlas voor gemeenten, editie 2018). Hierin is aanbod op het vlak van podiumkunsten, erfgoed, beeldende kunst, letteren en film meegenomen. Vooral op gebied van arthouse films en popmuziek scoort Nijmegen relatief gunstig.

3. Economische veerkracht

3.1. Banen

Forse groei werkgelegenheid sinds 2016

In 2016 waren er 96.800 banen in Nijmegen. Daarna trekt de banengroei over een breed front flink aan.

Figuur 7: Ontwikkeling aantal banen in Nijmegen. Bron: PWE-Gelderland.

In 2021 telt Nijmegen 105.340 banen bij 17.564 vestigingen van bedrijven en instellingen. Dat is een groei van 1.630 banen (+1,6%) en 484 vestigingen (+2,8%) in het laatste jaar. Vergeleken met 2020 (+0,6%) is de banengroei hoger. Het aantal vestigingen van bedrijven en instellingen groeit juist minder hard dan de (forse) groei in eerdere jaren. Die groei had onder meer te maken met de toename van het aantal zzp'ers (van 5.700 in 2009 naar 8.600 in 2019). In 2020 was er voor het eerste sinds jaren sprake van een lichte daling, naar 8.400. In vergelijking met de benchmarksteden is het aantal banen van werknemers in de periode 2016-2020 in Nijmegen relatief sterk toegenomen. In de periode daarvoor (2013-2016) bleef de groei in Nijmegen sterk achter bij die in de benchmarksteden.

Sectoraal groeit in Nijmegen de handel de laatste jaren het sterkst, gevolgd door de zorg en het onderwijs. De detailhandel doet het binnen de handel opmerkelijk goed, vooral door groei bij supermarkten en handel die niet in winkels plaatsvindt (waaronder online). Krimp zien we het meest in de horeca. In de detailhandel en horeca verliest de binnenstad circa 600 banen in de laatste twee jaar. De overige stadsdelen laten groei zien.

Toename banen in cluster 'health' en in logistiek

Health (Life Sciences) en High Tech zijn in het coalitieakkoord 2018-2022 benoemd als sterke clusters, die Nijmegen en omgeving onderscheidend vermogen geven. De banenontwikkeling in deze clusters is als volgt:

- Health/Life Sciences: een stijging van 9.980 banen in 2013 naar circa 11.160 in 2021 (+12%). Dit is inclusief UMC St Radboud. Kijken we naar de banenontwikkeling binnen de gezondheidszorg in volle breedte, dan is het aantal banen gestegen van circa 29.650 in 2016 naar circa 31.890 in 2021 (+7,5%).
- High Tech Systems & Materials: een daling van circa 6.430 banen in 2013 naar circa 5.950 in 2015 en daarna een stijging naar circa 6.600 in 2018. De laatste jaren is dit aantal redelijk stabiel. NXP is de grootste werkgever binnen deze sector.

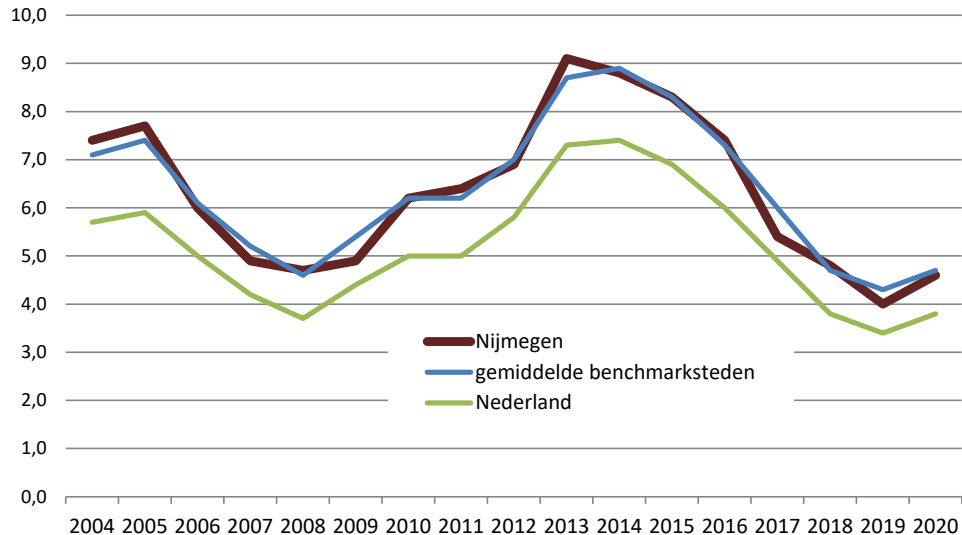
Ook is in het coalitieakkoord een aantal kansrijke economische sectoren benoemd: logistiek, circulaire economie en energietransitie en vrijetijdseconomie. De banenontwikkeling in deze sectoren is als volgt:

- Het aantal banen in de logistiek nam af van 2.620 in 2014 tot 2.170 in 2017 en steeg daarna naar circa 2.960 in 2021.
- Het aantal banen in environmental goods and services (duurzaamheid) nam af van 1.230 in 2013 tot 1.010 in 2017 en steeg daarna naar circa 1.100 in 2020 en 2021. Het gaat vooral om recycling.
- In 2019 vinden 7.390 mensen werk in toerisme en recreatie (vrijetijdseconomie). Het aantal banen in de horeca groeide in de periode 2013-2019 flink naar 5.480 (+26%). In 2020 en 2021 zien we een forse afname van het aantal banen in de horeca ten gevolge van de coronacrisis (-930).

Lage werkloosheid

De werkloosheid in Nijmegen daalde vanaf 2013 en lag in 2019 op 4%. Dat was nog lager dan het lage niveau in 2008 (4,7%), waarna de economische crisis begon. In 2020 zien we een lichte toename, naar 4,6%. Het werkloosheidspercentage voor Nijmegen voor 2021 is nog niet beschikbaar, maar gezien de daling van het aantal WW-uitkeringen en toegenomen uitstroom uit de bijstand naar werk in 2021 kunnen we uitgaan van een daling.

De ontwikkeling van de werkloosheid in Nijmegen volgt het gemiddelde beeld voor de benchmarksteden. In Nederland lag de werkloosheid in 2020 wat lager (3,8%) dan in de benchmarksteden (gemiddeld 4,7%).

Figuur 8: Ontwikkeling werkloosheidspercentage voor Nijmegen, de benchmarksteden (gemiddeld) en Nederland. Bron: CBS.

In Nijmegen is 45% van de 15- tot 75-jarigen hoog opgeleid. Het gemiddelde voor de benchmarksteden ligt lager (38%). Onder hoogopgeleiden in Nijmegen is het aandeel werklozen (ruim 2% in 2020) een stuk lager dan onder laagopgeleiden (10,5%). Dit verschil is de afgelopen jaren niet veel veranderd.

Het cijfer voor jeugdwerkloosheid ligt meestal ruim boven het algemene werkloosheidscijfer. In 2020 lag de werkloosheid onder 15- tot 25-jarigen in Nijmegen op 10% (versus 7 à 8% in de twee jaar daarvoor).

Stedenvergelijking: meer banen binnen redelijke afstand van stad, veel pendel

Door de sectorale specialisatie in onderwijs en gezondheidszorg telt Nijmegen naar verhouding veel banen in de niet-commerciële diensten (50% van de banen, tegen gemiddeld 43% voor de benchmarksteden; alleen in Leiden hoger dan in Nijmegen). De industrie is veel kleiner (9% van de banen), maar vergeleken met andere kennissteden wel dichtbij het gemiddelde (10%). Eindhoven, Enschede en Tilburg kennen meer industriële werkgelegenheid. Het aandeel banen in de commerciële diensten is in Nijmegen relatief laag (40% versus 47% gemiddeld voor de benchmarksteden; alleen in Leiden lager dan in Nijmegen).

Nijmegen telt in 2021 circa 105.300 banen. Daarmee overtreft het aantal banen de omvang van de lokale beroepsbevolking van de stad (100.000). Het aantal banen per 1.000 15-65-jarigen ligt in Nijmegen (837 in 2020) lager dan gemiddeld in de benchmarksteden (890). Daarbij moet wel bedacht worden dat Nijmegen wat beter dan de benchmarksteden scoort als het gaat om de bereikbaarheid van banen (alleen Arnhem scoort op dit punt duidelijk gunstiger). Voor Nijmegenaren zijn er dus relatief veel banen binnen een redelijke afstand van de stad. Veel Nijmegenaren werken buiten Nijmegen (circa 45.200 in 2020; 52% van de Nijmeegse werknemers). Dat doen ze vooral in gemeenten wat verder van Nijmegen en niet vaak in de gemeenten rond de stad (16% van de uitgaande pendel). Omgekeerd wordt circa zes op de tien banen van werknemers in Nijmegen vervuld door mensen die niet in Nijmegen wonen. Het gaat in 2020 om circa 60.800 personen. Onder hen vooral veel mensen die in de gemeenten direct rond Nijmegen wonen (een derde van de inkomende pendel), maar ook veel die in de rest van Gelderland of Noord-Brabant wonen. De binnenkomende pendel (60.800) is dus groter dan de uitgaande pendel (42.200). Nijmegen is de werkstad binnen de eigen regio, evenals een hooggewaardeerde woonstad die als uitvalsbasis naar werk elders in Nederland dient.

3.2. Ondernemersklimaat

Herstel ondernemersvertrouwen

Bij het meten van het ondernemersvertrouwen wordt gekeken naar het saldo van het percentage positieve en negatieve verwachtingen over het economisch klimaat in de komende drie maanden. Door de coronapandemie daalde het ondernemersvertrouwen in de regio Arnhem-Nijmegen in het tweede kwartaal van 2020 naar een historisch laag niveau. Daarna herstelt het ondernemersvertrouwen zich veel scherper dan bij de kredietcrisis van 2008. In het tweede en derde kwartaal van 2021 herstelt het vertrouwen zeer sterk en in het vierde kwartaal verandert het weinig; het aandeel ondernemers met positieve verwachtingen voor het komende kwartaal is 15 procentpunten hoger dan het aandeel ondernemers die er negatief tegenaan kijken.

Waardering voor ondernemersklimaat gestegen

De waardering van ondernemers voor het ondernemersklimaat ligt in 2021 op 6,8. Dat is iets hoger dan bij de voorgaande metingen (6,6 bij de vorige meting 2018; vanaf 2010 tussen de 6,5 en 6,7).

- De hoogst beoordeelde aspecten van het ondernemersklimaat zijn de nabijheid van kennisinstellingen (7,8), het culturele en evenementenaanbod (7,6), het woon- en leefklimaat (7,4) en het imago van Nijmegen (7,3).

- De laagst beoordeelde aspecten van het ondernemersklimaat zijn de lokale lasten (5,7), het aanbod van vestigingsplaatsen (6,1) en de gemeentelijke regelgeving (6,2).
- Voor vier aspecten is het rapportcijfer in vergelijking met 2018 met 0,3 gestegen: de bereikbaarheid van de stad (van 6,1 naar 6,4), de ondernemersnetwerken (van 6,7 naar 7,0), de gemeentelijke regelgeving (van 5,9 naar 6,2) en de digitale dienstverlening (van 6,3 naar 6,6).
- Voor het aanbod van vestigingsplaatsen is het rapportcijfer met 0,4 gedaald (van 6,5 naar 6,1).

Het rapportcijfer voor de directe bedrijfsomgeving schommelt sinds 2008 tussen de 6,9 en 7,1 (7,0 in 2021).

- De hoogst beoordeelde aspecten van de directe bedrijfsomgeving zijn de bereikbaarheid per fiets (8,2), de huisvesting (7,8) en de bereikbaarheid per openbaar vervoer (7,5).
- De laagst beoordeelde aspecten zijn het parkmanagement/de winkeliersvereniging (6,3) en de bereikbaarheid voor vrachtverkeer (6,4). De rapportcijfers hiervoor zijn ten opzichte van 2018 wel licht gestegen.
- In vergelijking met 2018 is het rapportcijfer voor de bereikbaarheid van de bedrijfslocatie per auto het meest gestegen (van 6,7 naar 7,0). Voor geen enkel aspect van de directe bedrijfsomgeving is het rapportcijfer gedaald.

Krapte op bedrijfsruimtemarkt, weinig direct beschikbaar aanbod op bedrijventerreinen

- Op de bedrijfsruimtemarkt is er door de groeiende vraag vanaf 2015 krapte ontstaan.
- Na een lange periode van weinig vraag op de bedrijventerreinenmarkt, trekt deze in 2016 weer aan. Daarna neemt het direct uitgeefbaar aanbod op bedrijventerreinen geleidelijk af. Begin 2022 is het direct beschikbare aanbod vrijwel op.
- Na 2015 daalt het aanbod aan kantoorruimte, omdat een deel wordt omgezet naar andere functies (bijvoorbeeld wonen, sloop en studentenhuisvesting). In de economische topjaren 2017 en 2018 neemt de vraag toe. Daardoor ontstaat er een tamelijk krappe markt, met name in de centrale delen van de stad. In 2020 neemt de vraag af en het aanbod toe en wordt de krapte op de kantorenmarkt minder. Wel is het percentage leegstaand kantooroppervlak in Nijmegen in 2021 volgens de Landelijke Monitor Leegstand van het CBS nog steeds laag (2,4%).
- De binnenstad heeft sinds 2006 ongeveer 20 à 25% van de winkels en het winkelvloeroppervlak verloren aan andere functies en is geleidelijk veranderd van hoofdzakelijk aankoopplaats naar meer een ontmoetingsplaats. Binnen dat krimpende winkelvloeroppervlak vertoont het leegstandspercentage in het eerste coronajaar 2020 geen stijging, maar een daling. In 2021 zien we een nagenoeg gelijkblijvend leegstaand winkelloppervlak in de binnenstad. De 6,1% begin januari 2022 is laag in vergelijking met het gemiddelde voor de benchmarksteden (11,9%).

4. Sociale stad

4.1. Inleiding

Verschillende soorten hulp en ondersteuning

De gemeente biedt bewoners met ondersteuningsvragen en problemen op allerlei manieren hulp, onder meer via:

- Stips (voor Nijmegenaren met informatie- en adviesvragen);
- Buurtteams Volwassenen (voor iedereen tussen de 18 en 65 jaar, zonder thuiswonende kinderen, die ondersteuning nodig heeft of problemen ervaart in het dagelijks leven; de teams bieden in de buurt basishulp én toegang tot aanvullende zorg);
- Buurtteams Jeugd en Gezin (bieden basiszorg en toegang tot aanvullende zorg voor personen in gezinnen met inwonend kinderen onder de 18);
- algemene voorzieningen en preventieve hulpverlening;
- allerlei maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo en jeugdhulp (afgestemd op de persoonlijke situatie);
- Regieteam (voor de aanpak van huishoudens met meervoudige problemen, die deels overlast veroorzaken);
- het Veiligheidshuis (voor hulpverlening op basis van een combinatie van zorg en strafrecht/dwang in gevallen van complexe problematiek);
- diverse regelingen voor inkomensondersteuning.

In dit gedeelte van de Stads- en Wijkmonitor staat een beknopte beschrijving van de stand van zaken met betrekking tot deze hulp en ondersteuning, plus een samenvattend beeld van de gezondheid en het welzijn van de Nijmegenaren.

4.2. Gezondheid en welzijn

Onderzoek naar gezondheid en leefstijl

De GGD verricht vierjaarlijks onderzoek naar de gezondheid en leefstijl van kinderen, middelbare scholieren en volwassenen. De laatste metingen over de Nijmeegse jeugd zijn in 2017 (Kindermonitor) en 2019 (Gezondheidsmonitor Jeugd) verricht. De laatste meting onder de Nijmeegse volwassenen vond in 2020 plaats. Verder zijn in de tweejaarlijkse Burgerpeiling (onderzoek onder bewoners vanaf 16 jaar) vragen over gezondheid en welzijn opgenomen (laatste meting in 2021). In dit gedeelte van de Stads- en Wijkmonitor is op basis van deze onderzoeken een samenvattend beeld geschetst van de gezondheid en het welzijn van Nijmegenaren.

Veel kinderen goed gezond, maar ook diverse aandachtspunten

Monitoronderzoek over Nijmeegse kinderen tot 12 jaar (Kindermonitor, laatste meting in 2017) laat zien dat 97% van de ouders de gezondheid van hun kind als goed bestempelt en dat 59% hun kind meestal weerbaar vindt. Bij 7% van de kinderen is er een verhoogd risico op psychosociale problemen, bij 83% is dat niet het geval; de overige 10% zit in het grensgebied.

Positieve ontwikkelingen t.o.v. 2013 zijn:

- een lichte afname van de groep met een verhoogd risico op psychosociale problemen;
- ouders zijn strenger op toekomstig alcoholgebruik;
- meer kinderen hebben een gezonde start (moeder rookte niet en dronk geen alcohol tijdens de zwangerschap);
- thuis wordt er minder gerookt waar het kind bij is;

- meer ouders geven aan dat ze de buurt kindvriendelijk vinden.

Negatieve ontwikkelingen t.o.v. 2013 zijn:

- meer kinderen hebben last van een ingrijpende gebeurtenis in hun leven;
- minder ouders vinden hun kind meestal weerbaar;
- minder ouders krijgen hulp van familie/bekenden bij het opvoeden van de kinderen.

Aandachtspunten zijn verder:

- 9% van de kinderen beweegt weinig (is matig actief of inactief);
- bij 16% van de 4- tot 12-jarigen is sprake van overgewicht (volgens de JGZ);
- (faal)angst en onzekerheid zijn belangrijke punten van zorg van ouders met een kind op de basisschool.

Meeste jongeren gezond en gelukkig, maar ook aandachtspunten

Monitoronderzoek onder middelbare scholieren (Gezondheidsmonitor Jeugd, 2019) laat zien dat 85% zich goed gezond voelt en eveneens 85% zich meestal gelukkig voelt.

Circa de helft voldoet niet aan de norm gezond bewegen (minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur). Vijftien procent heeft overgewicht.

Bij 12% van de middelbare scholieren is er sprake van een verhoogd risico op psychosociale problemen (11% in 2015). Ruim veertig procent (44%) voelt zich vaak gestrest en 47% ervaart vaak prestatiedruk. De meest genoemde aanleidingen voor stress zijn 'school of huiswerk' of 'alles wat ik moet doen (school, huiswerk, sociale media, bijbaantje, sporten etc.)'. Minder vaak genoemde aanleidingen zijn 'situatie thuis' en 'eigen problemen'. Jongeren, die vaak stress ervaren door thuis of eigen problemen, voelen zich veel minder gelukkig en minder gezond dan gemiddeld.

Enkele positieve trends zijn:

- een afname van alcoholgebruik en roken (wel een toename van het gebruik van e-sigaretten);
- aan afname van het risico op problematisch gamen en op problematisch gebruik van sociale media;

Na de start van de coronapandemie nam de door de politie geregistreerde jeugdoverlast flink toe. Hierbij aansluitend gaven in 2021 meer Nijmegenaren aan vaak jeugdoverlast te ervaren (13% versus 10% in 2019).

Het aantal verwijzingen naar bureau Halt is in Nijmegen lager (9 per 1.000 inwoners van 12 t/m 17) dan gemiddeld in de benchmarksteden (16 per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar). Het percentage Nijmeegse jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen, is in de jaren 2015 t/m 2020 stabiel en gelijk aan het gemiddelde voor de benchmarksteden (1% in 2020). En dat geldt ook voor het percentage 12-22-jarigen met een jeugdreclasseringsmaatregel, om te voorkomen dat ze opnieuw de fout ingaan (0,5% in 2020).

Het percentage voortijdige schoolverlaters (stoppen met school zonder startkwalificatie; een startkwalificatie betekent minimaal een opleiding havo/vwo of mbo2-niveau) lag in 2020/2021 op 2,1%, net als in het schooljaar daarvoor. In de benchmarksteden ligt dit percentage gemiddeld iets hoger (2,5%).

Ruim driekwart van de volwassenen voelt zich goed gezond

Het percentage Nijmegenaren dat in de Burgerpeiling aangeeft zich goed tot zeer goed gezond te voelen is nauwelijks veranderd: 78% in 2021 versus 77% in 2019. En ook het gemiddelde rapportcijfer dat men geeft voor hoe gelukkig men zich voelt is gelijk gebleven (7,6). Een ruime meerderheid (86%) geeft een 7 of hoger.

In de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 (GGD, RIVM, CBS) geeft 20% aan door de coronapandemie meer depressieve gevoelens te hebben (en 3% minder). Het aandeel met een matig risico op een angststoornis of depressie is gestegen van 46% in 2016 naar 50% in 2020. Het aandeel met een hoog risico hierop is gelijk gebleven (8%).

In de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 (GGD, RIVM, CBS) geeft 27% aan zich door de coronapandemie meer eenzaam te voelen (en 3% minder). En 66% geeft aan minder sociale contacten te hebben (3% meer). Het aandeel, dat matig eenzaam is, gestegen is van 31% in 2016 naar 37% in 2020. Het aandeel ernstig eenzamen is wat gedaald, van 12% in 2016 naar 9% in 2020. Eenzaamheid komt meer voor bij laag en middelbaar opgeleiden (15 respectievelijk 12%) dan bij hoog opgeleiden (6%). De 9% ernstig eenzaam is lager dan gemiddeld in de benchmarksteden (12%).

In de Burgerpeiling geeft 70% van de Nijmegenaren aan voldoende contacten te hebben met andere mensen; 18% is tevreden over de beschikbare contacten maar zou er wel meer willen en 12% geeft aan over onvoldoende contacten te beschikken. Bij eerdere metingen gaf een hoger percentage aan voldoende contacten te hebben (76% in 2017 en 72% in 2019). Mensen met een migrantenachtergrond geven relatief vaak aan dat ze te weinig contacten hebben (22%). De verschillen naar leeftijdscategorie zijn op dit punt niet groot. De Gezondheidsmonitor volwassenen laat een afname van het roken en overmatig alcoholgebruik zien.

In 2021 geeft ruim negentig procent van de Nijmegenaren aan goed voor zichzelf te kunnen zorgen, net als in 2019. Onder de 75-plussers is dit percentage lager (83%). En dat geldt ook voor de personen met een lagere sociaaleconomische status (85%). Een deel van de mensen, die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen, zal niet in staat zijn om aan een bevolkingsonderzoek deel te nemen. In werkelijkheid zal het aandeel dat niet voor zichzelf kan zorgen dus hoger liggen.

Het percentage, dat in de Burgerpeiling aangeeft wekelijks aan sport te doen, is gestegen van 65% in 2019 naar 69% in 2021. Deze stijging heeft vooral te maken met een toename van het aandeel dat ongeorganiseerd sport (wandelen, fietsen, wielrennen/mountainbiken). En in tegenstelling tot de landelijke trend is het percentage Nijmegenaren dat lid is van bij sportbonden aangesloten verenigingen de laatste jaren licht toegenomen. Tegelijk zijn er aanwijzingen dat veel mensen door de coronapandemie minder zijn gaan sporten. Bij de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 (GGD, RIVM en CBS), die najaar 2020 is verricht, geeft 40% aan dat men door de coronapandemie minder is gaan sporten en 16% meer. Het aandeel volwassen Nijmegenaren, dat aan de beweegrichtlijn voldoet, is gedaald van 59% in 2016 naar 55% in 2020 (personen vanaf 18 jaar dienen minstens 2,5 uur per week matig intensieve inspanning te verrichten verspreid over diverse dagen, zoals wandelen en fietsen, en minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten te verrichten). De Gezondheidsmonitor 2020 werd najaar 2020 gehouden in een periode van een opkomende tweede golf van coronabesmettingen en meet met een andere vraagstelling een lager percentage wekelijkse sporters (59%) dan de Burgerpeiling 2021 (69%), die is verricht in een periode met relatief lichte

coronamaatregelen. Die 59% gemeten via de Gezondheidsmonitor is hoger dan gemiddeld in de benchmarksteden (54%).

Het aandeel Nijmegenaren met ernstig overgewicht is licht gestegen van 10% in 2016 naar 11% in 2020 (versus 14% gemiddeld voor de benchmarksteden).

Jongvolwassenen geven in de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 relatief het vaakst aan dat er sprake is van verslechtingen op het gebied van welbevinden en leefstijl door de coronapandemie.

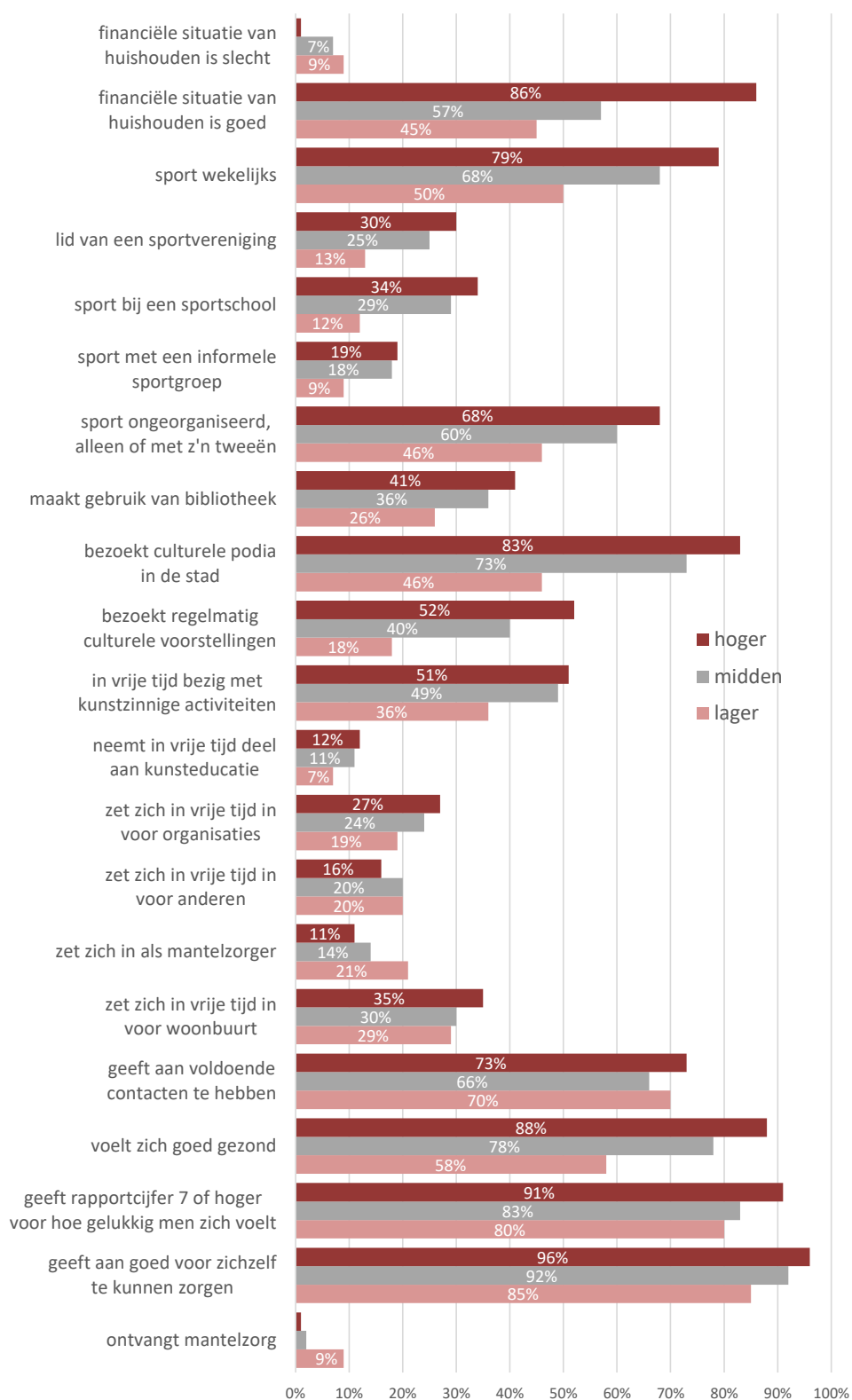
Veel meldingen van overlast door verwarde personen

In de periode 2013-2016 nam het aantal meldingen bij de politie van overlast door verwarde personen flink toe, van ruim 700 in 2013 naar bijna 1.300 in 2016. In 2018 en 2019 lag het aantal op circa 1.200. In 2020 zien we weer een duidelijke toename tot ruim 1.600 meldingen. En ook in 2021 waren er ruim 1.600 meldingen. Achter de meldingen gaan verschillende soorten problematiek schuil (onder meer psychische stoornissen, dementie, relatieproblemen en verstandelijke beperkingen). Mogelijk speelt de coronacrisis een rol bij de forse toename vanaf 2020.

Flinke verschillen naar sociaaleconomische status

Gegevens uit de Burgerpeiling laten zien dat personen met een lagere sociaaleconomische status zich minder vaak goed gezond en zelfredzaam voelen, een lager rapportcijfer geven voor hoe gelukkig ze zich voelen, vaker afhankelijk zijn van mantelzorg en vaker tot een huishouden behoren in een slechte financiële positie. Ook de sport- en cultuurdeelname en de vrijwillige inzet voor organisaties is lager bij deze groep.

Een relatief groot deel van de personen met een lagere sociaaleconomische status zet zich als mantelzorger in.

Figuur 9: Diverse uitkomsten Burgerpeiling naar sociaaleconomische status. Bron: Burgerpeiling 2021, O&S.

4.3. Zorg en ondersteuning

Aantal cliënten jeugdhulp niet veel veranderd

Over heel 2021 gemeten waren er 4.603 personen die het hele jaar of een deel van het jaar gebruikgemaakt hebben van maatwerkvoorzieningen binnen de jeugdhulp (ruim 15% van alle Nijmegenaren onder de 18 jaar). Ook in 2019 en 2020 lag dit aantal in de buurt van de 4.600.

Van de 4.603 jeugdhulpcliënten in 2021 hebben er bijna 4.500 een vorm van ambulante hulp gehad: jeugdhulp zonder verblijf. Ook in 2019 en 2020 ontvingen circa 4.500 personen jeugdhulp zonder verblijf.

In een deel van de gevallen is verblijf buiten het eigen gezin noodzakelijk voor de behandeling of voor het veilig opgroeien van kinderen (plaatsing in een pleeggezin, gezinshuis of behandelgroep). Het aantal cliënten jeugdhulp met verblijf is licht afgenomen, van 539 in 2018 naar 503 in 2021. Een meerderheid van deze laatste groep krijgt ook ambulante hulp.

Het percentage 0- t/m 17-jarigen met jeugdhulp is relatief hoog in de stadsdelen Dukenburg, Lindenholt, Nijmegen-Zuid en Oud- en Nieuw-West en relatief laag in de stadsdelen Nijmegen-Oost, Midden en Noord.

De uitkomsten van cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2020 laten zien dat het gemiddelde rapportcijfer voor het regelen van ondersteuning gestegen is. Ouders/verzorgers van jeugdhulpcliënten tot 15 jaar geven een 7,3 (versus 7,0 in 2019) en jeugdhulpcliënten vanaf 15 jaar een 7,5 (versus 7,1 in 2019). Net als in voorgaande jaren wordt het laagst gescoord op de snelheid waarmee men is geholpen. Ouders/verzorgers van cliënten onder de 15 geven wat vaker dan in 2019 aan dat ze de hulp krijgen die hun kind nodig heeft (79% in 2020 tegen 72% in 2019).

Aan de ouders/verzorgers van cliënten onder de 15 is gevraagd of de zorg is ontvangen zoals afgesproken: 80% geeft aan dat dit het geval is; 3% geeft aan dat minder hulp wordt verleend dan is afgesproken. Het rapportcijfer voor de kwaliteit van de ondersteuning is gestegen. Ouders/verzorgers van jeugdhulpcliënten tot 15 jaar geven een 7,7 (versus 7,4 in 2019) en ook jeugdhulpcliënten vanaf 15 jaar geven een 7,7 (versus 7,3 in 2019). Het meest genoemde verbeterpunt is het verminderen van de tijd tussen het stellen van de diagnose en het van start gaan van de hulp.

Toename aantal cliënten Wmo

Het totaal aantal cliënten voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo (exclusief beschermd wonen) nam toe van circa 11.170 over heel 2017 tot 12.800 over heel 2021 (+14,6%). Het aantal cliënten voor hulpmiddelen (rolstoelen, vervoer en woonvoorzieningen) is het grootst (6.280 in 2021), gevolgd door het aantal cliënten huishoudelijke hulp (5.959 in 2021). Daarna volgen de cliëntenaantallen voor ondersteuning (ambulante begeleiding, dagbesteding: 3.767) en verblijf (24uursopvang, crisisopvang: 706). Het totaal van de vier onderscheiden zorgsoorten is hoger dan de eerdergenoemde 12.800, omdat een aanzienlijke groep van meerdere soorten voorzieningen gebruikmaakt.

Bij de groei van het aantal Wmo-clieënten zijn de vergrijzing en het beleid gericht op zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen belangrijke factoren. Van begin 2017 tot eind 2022 nam het aantal inwoners van 65 jaar en ouder met bijna 3.400 toe, terwijl de totale bevolking

met bijna 5.500 toenam. Ongeveer de helft van de Wmo-voorzieningen wordt afgenomen door 65-plussers. Het gaat daarbij vooral om huishoudelijke hulp en hulpmiddelen en minder om begeleiding en dagbesteding. Bij de personen tot 65 jaar gaat het juist vaak om begeleiding en dagbesteding. In mindere mate nemen zij ook hulpmiddelen en huishoudelijke hulp af.

Nijmegen heeft voor beschermd wonen een regiofunctie, wat betekent dat Nijmegen het beschermd wonen ook voor cliënten uit de regio verzorgt. Het aantal cliënten is gedaald van 1.366 in 2020 naar 1.109 in 2021 (607 uit Nijmegen en 502 uit de regio). Die afname komt door het overhevelen van een deel van de cliënten beschermd wonen naar de wet langdurige zorg.

De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020 laten zien dat het gemiddelde rapportcijfer voor het regelen van de ondersteuning gestegen is naar 7,4 (versus 7,2 in 2019). Het laagst wordt gescoord op de bekendheid waar men met de hulpvraag terecht kan en de snelheid waarmee men geholpen wordt (67% respectievelijk 63% positief tot zeer positief). Dit beeld is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Ook het rapportcijfer voor de kwaliteit van de ondersteuning is gestegen: van 7,5 in 2019 naar 7,7 in 2020. Voor de meeste soorten hulp geldt dat 80% tot 89% van de cliënten tevreden is en 4% tot 13% ontevreden. Hulp in de vorm van een woningaanpassing/woonvoorziening valt in negatieve zin op; hierover is 75% tevreden en 17% ontevreden. Ook bij dagbesteding en beschermd wonen blijft de tevredenheid wat achter.

Sterke toename aantal 70-plussers

Vanaf de 75 jaar neemt de vraag naar zorg duidelijk toe. Uit de statistieken blijkt dat een relatief groot deel van de 75-plussers gebruikmaakt van de Wmo. In de Burgerpeiling 2021 geeft 6% van de 75-plussers aan niet goed voor zichzelf te kunnen zorgen, versus 2% van de 65-74-jarigen en 1,6% van alle volwassen Nijmegenaren. Verder geeft een 22% van de 75-plussers aan zich matig of slecht gezond te voelen, versus 12% van de 65-74-jarigen en 8% van alle volwassen Nijmegenaren. En 16% van de 75-plussers geeft aan mantelzorg te ontvangen, versus 4% van de 65-74-jarigen en 3% van alle volwassen Nijmegenaren. Hierbij moet bedacht worden dat zelfstandig wonende ouderen met veel gezondheidsklachten deels niet aan bevolkingsonderzoek zullen deelnemen en dat ouderen in tehuizen niet in de steekproef voor het bevolkingsonderzoek zitten. Het verschil tussen de 75-plussers en de leeftijdsgroepen daaronder is dus nog groter dan het bevolkingsonderzoek laat zien.

Onze bevolkingsprognose laat een flinke groei van het inwonertal zien (192.000 tot 199.000 in 2035). De voorspelde groei is het grootst in de oudere leeftijdsklassen (70-plussers). Dit betekent dat de zorgvraag in Nijmegen de komende jaren flink zal toenemen.

Aantal aanmeldingen bij sociale wijkteams stabiel

De afgelopen jaren vormden de sociale wijkteams in de stadsdelen de belangrijkste lokale toegangspoort voor ondersteuning en zorg. De werkzaamheden van de teams bestonden met name uit het oppakken van zorgvragen van mensen in de vorm van kortdurende ondersteuning en het regelen van aanvullende voorzieningen/hulp bij zorgaanbieders. In 2020 is besloten om elk sociaal wijkteam te gaan splitsen in een Buurtteam Jeugd en Gezin en een Buurtteam Volwassen. Die teams bieden basiszorg. Bij maatwerk - zorg die het basisteam niet kan leveren - wordt een zorgaanbieder met expertise ingezet. De

Buurtteams Jeugd en Gezin zijn per 1 juli 2020 van start gegaan en de Buurtteams Volwassenen per 1 januari 2022.

Najaar 2021 geeft 27% van de Nijmegenaren (16+) aan dat men op de hoogte is van het bestaan van de enkele maanden daarvoor gestarte Buurtteams Jeugd en Gezin. En 42% geeft aan op de hoogte te zijn van de al langer bestaande sociale wijkteams.

Het aantal aanmeldingen bij de sociale wijkteams lag in de jaren 2017 t/m 2020 op circa 10.000 per jaar. In 2020 werden die aanmeldingen door ruim 7.700 inwoners gedaan (van wie een deel meerdere aanmeldingen deed). Veel cliënten hebben zich in de periode 2015-2020 vaker gemeld. Ongeveer 23.900 personen hebben zich in die periode 1 of meer keer gemeld. In Hatert is het aandeel bewoners dat zich in de periode 2015-2020 1 of meer keer gemeld heeft het hoogst (23%), gevolgd door Dukenburg (19%). In Centrum (8%) en Noord (7%) is dit aandeel het laagst.

In 2021 daalde het aantal aanmeldingen naar 8.400 (door ruim 6.600 inwoners). Dit heeft te maken met het van start gaan in juli 2021 van de Buurtteams Jeugd en Gezin. Begin 2022 hebben we nog geen volledig zicht op het aantal aanmeldingen bij die teams.

De laatste jaren (tot 2020) is circa driekwart van de Wmo-cliënten, die voor hun hulpvraag contact met het sociaal wijkteam hebben gehad, is tevreden over dat contact. Over het contact over jeugdhulp met het sociaal wijkteam was een lager percentage tevreden (63% in 2020 versus 57% in 2019 en 70% in 2018).

Bekendheid met en tevredenheid over Stips stabiel

Nijmegenaren die met informatie- en adviesvragen zitten - bijvoorbeeld over inkomen, formulieren, activiteiten in de wijk, zorg en opvoeding - kunnen bij een van de in totaal 10 Stips terecht. De bekendheid van de Stips is de laatste jaren niet veranderd en het percentage Nijmegenaren dat er naar eigen zeggen in de voorgaande twee jaar gebruik van maakte is iets gedaald.

- In 2021 is 23% van de Nijmegenaren redelijk of goed op de hoogte van het bestaan en de functie van de Stips; 24% heeft er wel van gehoord, maar weet er verder weinig vanaf. Meer dan de helft (53%) is er helemaal niet mee bekend. In vergelijking met 2019 is de bekendheid van de Stips ongeveer gelijk gebleven.
- In 2021 weet 28% waar het Stip voor de buurt waar men woont gevestigd is, net als in 2019.
- In 2021 geeft 7% van de Nijmegenaren aan dat men in de afgelopen twee jaar contact met een Stip heeft gehad (4,5% één keer en 2,6% twee keer of vaker). In 2019 was dat 8%. Het aantal geregistreerde bezoeken aan de Stips nam toe tot 23.000 in 2019. De coronapandemie zorgde voor een forse daling naar 14.000 bezoeken in 2020.
- 70% van de bezoekers is tevreden over de informatie of het advies van de medewerkers van de Stips, 8% is er ontevreden over. Ten opzichte van 2019 is de tevredenheid gelijk gebleven.
- Onder personen met een lagere sociaaleconomische status is het percentage dat gebruikgemaakt heeft van de Stips groter (17%) dan onder de personen met een gemiddelde (6%) en hogere (3%) sociaaleconomische status.

Hulpverlening op basis van drang of onder dwang

Voor de aanpak van huishoudens met meervoudige problemen, waarvan een deel overlast veroorzaakt, functioneren er op stadsdeelniveau multidisciplinaire regieteams. Daaraan nemen, behalve de gemeenten en zorginstellingen, ook corporaties en de politie deel. De

hulpverlening is op basis van drang en heeft vaak een structureel karakter. In 2021 waren er 361 casussen in behandeling.

Het Veiligheidshuis biedt hulpverlening op basis van een combinatie van zorg en strafrecht (dwang) in gevallen van complexe problematiek, die bijna altijd een structureel karakter heeft. In 2020 waren er 268 Nijmeegse casussen in behandeling.

Forse stapeling gebruik regelingen bij 4,5% huishoudens

Voor de gemeentelijke regelingen binnen het sociaal domein (zorg, werk, inkomen en jeugd) hebben we zicht op de overlap in het gebruik. Van de zelfstandig wonende huishoudens in Nijmegen maakt in 2020 30% gebruik van 1 of meer regelingen, net als in 2019. Een relatief klein aandeel van de huishoudens neemt een groot deel van het gebruik van die regelingen in beslag; 35% van alle cliëntrelaties met de gemeente voor de regelingen is te herleiden tot 5% van de huishoudens.

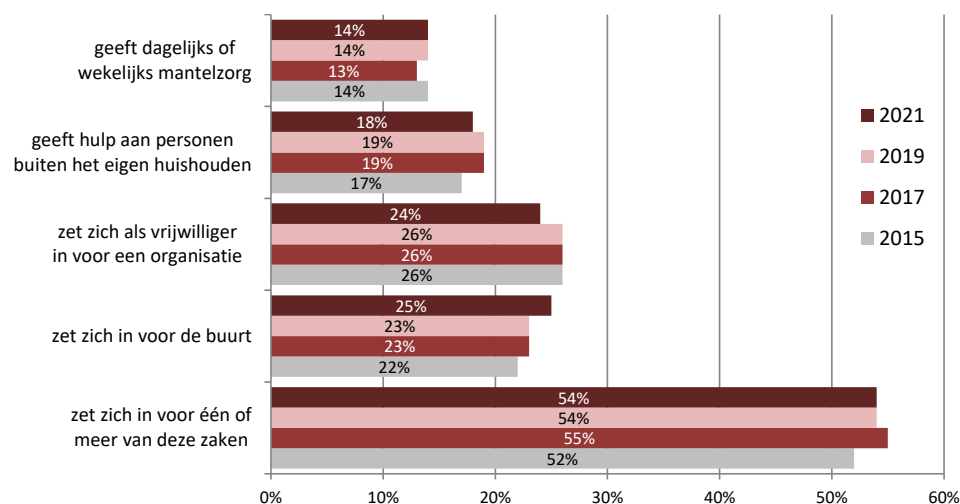
In 2021 geldt voor 4,5% van de huishoudens (circa 3.400 huishoudens) dat ze gebruikmaken van minstens 5 regelingen, net als in 2020.

Het veel gebruikmaken van regelingen komt naar verhouding meer voor bij eenoudergezinnen (16%) en huishoudens met een niet-westerse achtergrond (13 tot 20%, afhankelijk van het herkomstland). Ook komt het meer voor in vier wijken in Dukenburg (Meijhorst, Aldenhof, Zwanenveld, Lankforst) en in de wijken Hatert en Nije Veld (7,5 tot 11%).

4.4. Inzet voor anderen

Ruim de helft zet zich in vrije tijd in voor anderen en de samenleving

Bewoners spelen een belangrijke rol bij het hulp en ondersteuning bieden aan personen en organisaties. Dat blijkt uit de antwoorden op de vragen in de Burgerpeiling over de vrijwillige inzet voor anderen en de samenleving. In de periode 2015-2021 zien we geen grote veranderingen met betrekking tot die inzet.

Figuur 10: Vrijwillige inzet van Nijmegenaren voor anderen en de samenleving. Bron: Burgerpeiling.

- 14% van de Nijmegenaren geeft dagelijks of wekelijks mantelzorg (uit de Gezondheidsmonitor volwassenen 2020 van de GGD blijkt dat ongeveer een zesde van de mantelzorgers te maken heeft met enige of zware overbelasting);

- 18% geeft maandelijks of vaker hulp aan personen buiten het eigen huishouden (oppassen op kinderen; hulp vanwege problemen; hulp bij de administratie of praktische zaken);
- 24% zet zich maandelijks of vaker in als vrijwilliger voor een organisatie;
- 25% zet zich op minstens een van de volgende manieren in voor de buurt: organiseren feesten/activiteiten, schoonhouden van buurt, groenonderhoud in buurt en buurtproblemen/verbeterpunten onder de aandacht brengen (als we ook de hulp aan buurtbewoners en de vrijwillige inzet voor buurtorganisaties meerekenen komen we op 32%).

Ruim de helft van de Nijmegenaren (54%) zet zich op 1 of meer van de genoemde manieren in.

Verschillen tussen stadsdelen voor verbondenheid met buurt

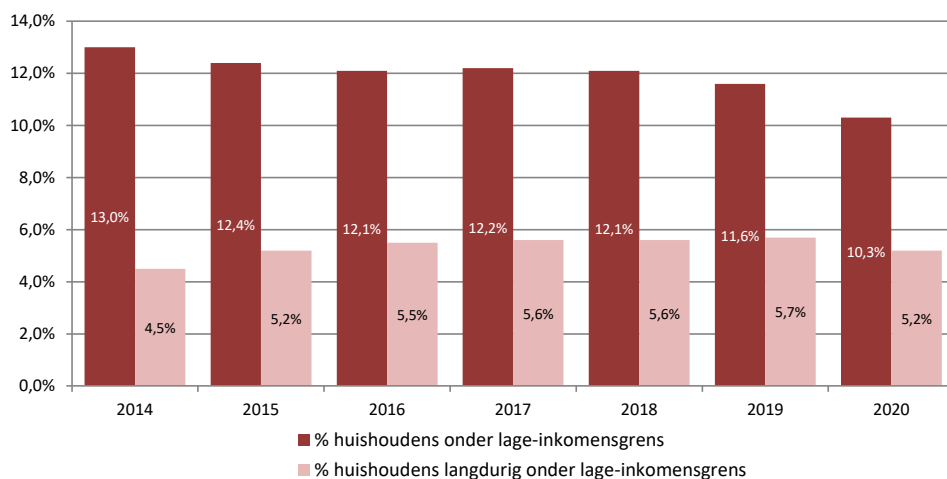
De score voor de sociale kwaliteit in de buurt op basis van de Burgerpeiling laat zien in hoeverre Nijmegenaren zich verbonden voelen met hun buurt en buurtgenoten. De gemiddelde score ligt op 5,8 en is sinds 2015 niet veranderd. Wel zijn er aanzienlijke verschillen tussen de stadsdelen. Net als bij voorgaande metingen scoren Nijmegen-Noord (6,5) en Nijmegen-Oost (6,4) het hoogst en scoort Nijmegen-Centrum het laagst (4,9). Ook Dukenburg en Lindenholt (5,5) en Nijmegen-Zuid en Nijmegen-Nieuw-West (5,6) scoren beneden het gemiddelde.

Onderdeel van het sociale klimaat in de buurt is de omgang tussen mensen met een verschillende herkomst. Van de Nijmegenaren, die aangeven dat ze in een gemengde buurt wonen, vindt 45% dat buurtbewoners met verschillende achtergronden (heel) goed met elkaar samenleven; 9% vindt dat ze (heel) slecht met elkaar samenleven (32% 'neutraal' en 14% 'weet niet'). Ten opzichte van 2019 zijn deze percentages weinig veranderd. Naarmate de leeftijd toeneemt, daalt het aandeel dat vindt dat de verschillende groepen goed met elkaar samenleven (van 52% bij de 16-34-jarigen naar 30% bij de 75-plussers).

4.5. Inkomenssituatie

Percentage huishoudens met armoederisico gedaald

Het CBS berekent bij hoeveel huishoudens er risico op armoede is: het percentage huishoudens onder de lage-inkomensgrens. In 2020 lag die lage-inkomensgrens voor een alleenstaande op netto 1.100 euro per maand. Voor een paar was dat 1.550 euro, en met twee minderjarige kinderen 2.110 euro. In de periode 2015-2019 lag het percentage Nijmeegse huishoudens onder de lage-inkomensgrens rond de 12%. In 2020 is dit gedaald naar 10,3% (= circa 8.400 huishoudens). Ook het percentage huishoudens dat minstens 4 jaar onder de lage inkomensgrens zit is iets gedaald (5,2% in 2020 = circa 3.700 huishoudens). In drie benchmarksteden is het aandeel huishoudens onder de lage-inkomensgrens wat groter dan in Nijmegen (Groningen, Arnhem en Enschede), en in vier benchmarksteden wat kleiner (Eindhoven, Tilburg, Leiden en Maastricht). Studentenuishoudens en huishoudens, die slechts een deel van het jaar inkomen hadden, zijn buiten beschouwing gelaten.

Figuur 11: Percentage huishoudens (langdurig) onder de lage-inkomensgrens. Bron: CBS.

Ook via de Burgerpeiling meten we een afname van huishoudens in een slechte financiële situatie. In 2015 gaf 8% van de zelfstandige huishoudens aan dat de financiële situatie van het huishouden slecht was, in 2017 6% en in 2019 en 2021 5%. De groep, die in 2021 aangeeft dat de financiële situatie in de voorgaande twee jaar verbeterd is (30%), is groter dan de groep voor wie verslechtering is opgetreden (14%).

Binnen het Nijmeegse armoedebelief is de grens "130% van het sociaal minimum" belangrijk, waarbij het sociaal minimum min of meer gelijk staat aan een bijstandsuitkering. In 2020 vallen in Nijmegen 17.700 huishoudens onder deze grens (21,9% van de huishoudens, exclusief studenten). Het aandeel onder de 130% grens is het grootst onder eenoudergezinnen en alleenstaanden (ongeveer een derde) en in Hatert, Nije Veld en enkele wijken in Dukenburg (meer dan 30%).

Bij de 17.700 huishoudens in Nijmegen die een inkomen onder de 130% van het sociaal minimum hebben gaat het vooral om huishoudens die leven van een uitkering, met name bijstands- en AOW-uitkeringen. Maar in 20% van de gevallen, zo'n 3.600 huishoudens, is werk de voornaamste inkomensbron.

Volgens de CBS-cijfers (eind 2020) heeft 7% van de Nijmeegse huishoudens een geregistreerde schuld. Dat is lager dan in de meeste benchmarksteden. In zowel Nijmegen als de benchmarksteden is het aandeel huishoudens met geregistreerde schulden de laatste vier jaar afgenomen. Enquêteonderzoek van het Nibud geeft de (landelijke) indicatie dat 15-20% van de huishoudens lichte of ernstige betalingsproblemen hebben.

Wanneer huishoudens niet in staat zijn hun eigen financiële zaken te regelen, kan de rechter beschermingsbewind instellen. De laatste jaren was een redelijk stabiel aantal van tussen de 2000 en 2.100 huishoudens vanwege problematische schulden onder bewind geplaatst. Daarbij gaat het vooral om alleenstaanden en eenoudergezinnen.

Het gemeentelijke bureau schuldhulpverlening richt zich vooral op meer zelfredzame huishoudens met regelbare schulden, met als doel die schulden af te gaan betalen. Het aantal aanmeldingen bij dit bureau loopt al een aantal jaar terug. Van ongeveer 450 in 2018 naar minder dan 300 in 2020. Ook het aantal schuldregelingen loopt terug. Deels kan dit samenhangen met de komst van de Financieel Expert, een project van gemeente, Sterker en Bindkracht10 om vanuit de Stips laagdrempelig (financieel) advies te geven.

Daling aantal bijstandsuitkeringen vanaf mei 2021

Vanaf halverwege 2017 nam het aantal mensen met een bijstandsuitkering af tot circa 7.000 begin 2020. Na de start van de coronapandemie steeg het aantal uitkeringen tot ongeveer 7.400, maar deze stijging hield niet lang aan. Sinds mei 2021 daalt het aantal bijstandsuitkeringen tot ongeveer 6.900 begin 2022. De laatste maanden van 2021 is er veel uitstroom en tegelijkertijd een relatief lage instroom.

De belangrijkste reden voor uitstroom is het vinden van werk, gevolgd door het verhuizen naar een andere gemeente of het buitenland. In 2021 stroomden er meer mensen uit de bijstand uit naar werk (861) dan in 2020 (610).

Een deel van die uitkeringen gaat naar een grote, vaste kern: ruim de helft van de uitkeringen loopt al langer dan 5 jaar, twee derde langer dan 3 jaar.

Het aantal WW-uitkeringen steeg in de eerste maanden van de coronacrisis sterk tot 3.100. Van juli tot november 2020 was er weer sprake van een daling. Zowel de stijging als de daling kwam hoofdzakelijk voor rekening van de groep tot 27 jaar, die vaak niet meer dan drie maanden recht op een WW-uitkering hebben. Vanaf het tweede kwartaal van 2021 daalt het aantal lopende WW-uitkeringen sterk in alle leeftijdsgroepen tot circa 2.000 in totaal. Delen van de economie, die met beperkingen door de coronamaatregelen te maken hadden, openden zich weer met in sommige sectoren krapte aan werknemers.

16% van huishoudens maakt gebruik van inkomensondersteunende maatregelen

Voor huishoudens met een laag inkomen zijn er diverse gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning, onder meer individuele inkomenstoeslag, bijzondere bijstand, Meedoenregeling, Kinderfonds, Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering en de busvoordeelpas. Van alle zelfstandige wonende huishoudens in Nijmegen maakte in 2021 zo'n 16% gebruik van een of meer van deze regelingen. Dit percentage is de laatste jaren tamelijk stabiel. Bijna de helft van de gebruikers van deze regelingen had een bijstandsuitkering, een kwart leeft van OAW/pensioen en ook ruim een kwart van inkomsten uit arbeid of een andere uitkering dan bijstand.

Het Nibud heeft in 2019 berekend in hoeverre minimahuishoudens in Nijmegen, wanneer zij gebruik maken van de bestaande gemeentelijke en landelijke inkomensregelingen, voldoende budget hebben om van te leven. Daaruit bleek dat voor alle voorbeeldhuishoudens het totale inkomen voldoende was voor het vervullen van de basisbehoeften (noodzakelijke uitgaven).

4.6. Onderwijs

Steeds meer peuters met VVE-indicatie

Sinds 2014 wordt op het consultatiebureau gekeken of kinderen een taal- en/of ontwikkelingsrisico lopen. Zo'n risico kan in kenmerken van de ouders liggen (bijv. een laag opleidingsniveau of psychische problemen) maar ook in het kind zelf (bijv. omdat de spraakontwikkeling achterblijft). Is dat het geval, dan krijgt zo'n kind een indicatie voor- of vroegschoolse-educatie (VVE), waarmee het in aanmerking komt voor een gesubsidieerde plaats op een peutergroep. Alle peutergroepen in Nijmegen bieden een speciaal VVE-programma aan. Ook sommige kinderdagverblijven hebben zo'n programma.

Het aandeel 2-3 jarigen, dat van de GGD een VVE-indicatie heeft gekregen, is tussen 2017 en 2021 gestegen van 18 naar 22%. Het aandeel peuters met een VVE-indicatie is relatief hoog in Dukenburg, Lindenholt, Hatert en Neerbosch-Oost.

Concentratie van kinderen met hoog risico op onderwijsachterstanden

Het CBS bepaalt per kind en school in welke mate er sprake is van risico op onderwijsachterstand en baseert zich daarbij op het opleidingsniveau van de ouders, het herkomstland van de moeder, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en deelname aan de schuldsanering. In Nijmegen behoren 11 van de ruim 40 basisscholen tot de 15% van de Nederlandse basisscholen met de meeste leerlingen met risico op onderwijsachterstanden. Sterke concentraties van kinderen met een hoog risico op onderwijsachterstanden zijn er vooral in Nije Veld, Hatert, Neerbosch-Oost en Dukenburg. Op basisscholen met relatief veel leerlingen met een achterstandrisico krijgen relatief weinig leerlingen een schooladvies op minstens havo-niveau (25 tot 30%). Op basisscholen met relatief weinig achterstandsleerlingen krijgt tussen de 60 en 80% een advies op minstens havo-niveau.

Achterstanden door corona

Uit de eerste landelijke voortgangsrapportage van het Nationaal Programma Onderwijs blijkt dat leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs door de coronapandemie achterstanden hebben opgelopen; op basisscholen het meest bij rekenen en op middelbare scholen in de onderbouw vooral bij rekenen en Nederlandse leesvaardigheid. Verder maken schoolleiders zich zorgen over het welbevinden van leerlingen en hun motivatie. We hebben geen lokale cijfers hierover.

Relatief veel Nijmeegse kinderen tot 12 jaar gaan naar speciaal onderwijs

Van de Nijmeegse kinderen bezoeken er ruim 1.200 speciaal basisonderwijs (sbo; voor leerlingen waarbij leer- en opvoedingsmoeilijkheden spelen) of speciaal onderwijs (so; voor leerlingen met een handicap of zeer ernstige leer- of gedragsproblemen). Ongeveer 850 kinderen tot 12 jaar gaan naar sbo of so. Bijna 400 kinderen ouder dan 12 jaar gaan naar het (voortgezet) speciaal onderwijs (vso).

Vergeleken met Nederland en de benchmarksteden gaan relatief veel Nijmeegse kinderen tot 12 jaar naar het sbo en so. Opvallend is dat het bezoek aan het sbo in Nijmegen de laatste jaren sterker gestegen is dan in Nederland als geheel.

Bij het bezoek aan het vso zijn de verschillen tussen Nijmegen en Nederland klein.

Waarschijnlijk draagt de aanwezigheid van het Flex-college - geen speciaal onderwijs, maar wel een bijzondere voorzieningen voor leerlingen die uit dreigen te vallen op het voortgezet onderwijs - bij aan een lagere deelname aan het vso.

Raming: 10% laaggeletterd

Laaggeletterdheid houdt in dat men in meer of mindere mate moeite heeft met het begrijpen van geschreven informatie (bijvoorbeeld gebruiksaanwijzingen, aanvraagformulieren of brochures). Vooral mensen die geen opleiding hebben of alleen de basisschool hebben afgemaakt, personen met een migrantenachtergrond (eerste generatie) en ouderen zijn relatief vaak laaggeletterd. Op basis van landelijk onderzoek gecombineerd met registratiedata van het CBS kan het aandeel laaggeletterden per gemeente geraamd worden. Daaruit blijkt dat onder de Nijmeegse bevolking het aandeel laaggeletterden iets lager is dan het landelijk gemiddelde, omdat de Nijmeegse bevolking

relatief gezien veel jonge en hoogopgeleide mensen bevat. Naar schatting is in Nijmegen ongeveer 10% van de 16 tot 65-jarigen, rond de 12.000 personen, laaggeletterd. In de benchmarksteden loopt dit percentage sterk uiteen, van 7 of 8% in Eindhoven en Arnhem tot 13% in Tilburg en Maastricht en 24% in Enschede.

1. Duurzame stad

1.1. Energieverbruik en duurzame energie

Daling energieverbruik

Een toenemend aantal Nijmegenaren is zich ervan bewust hoeveel elektriciteit en gas er in het huishouden verbruikt worden (in 2021 66% van de stadspanelleden, versus 50% in 2017 en 46% in 2013). Het maandbedrag voor elektriciteit en gas is bij een groter deel bekend (81% van de stadspanelleden).

Het gemiddelde elektriciteitsverbruik per woning is in 2020 licht gestegen (2.440 kWh), na een jarenlange daling (was 2.900 in 2009). Het elektriciteitsverbruik per woning ligt in Nijmegen lager dan gemiddeld in de benchmarksteden (2.490 kWh per woning). Bij de daling van het elektriciteitsverbruik per woning moet wel bedacht worden dat het aantal woningen in Nijmegen is toegenomen, waardoor er in totaliteit geen daling van het stroomverbruik door particulieren is. Het totale stroomverbruik bij zakelijke verbruikers is in de periode 2008-2020 wel afgenomen.

Het gemiddeld gasverbruik per woning, gecorrigeerd voor de buitentemperatuur, is al jaren aan het dalen, het ene jaar sneller dan het andere. In 2020 is het 1.150 m³, net als in 2019 (was 1.540 in 2009). Het gasverbruik per woning in Nijmegen kruipt langzaam naar het gemiddelde voor de benchmarksteden (1.130 m³ per woning). De vergelijking wordt vertekend door verschillen in het percentage woningen dat niet op gas, maar op stadsverwarming aangesloten is. Het gemiddeld gasverbruik voor woningen is het laagst in de steden, waar relatief veel woningen op stadsverwarming aangesloten zijn. In vier benchmarksteden is het percentage woningen op stadsverwarming groter dan in Nijmegen (27,7% in Tilburg, 21,2% in Leiden, 14,3% in Enschede, 9,7% in Arnhem en 8,2% in Nijmegen). Het aantal woningen aangesloten op stadsverwarming is gestegen van circa 2.700 in 2011 naar bijna 6.700 woningen in 2020.

Voor de energetische kwaliteit van de woningen scoort Nijmegen iets gunstiger dan de benchmarksteden. In 2020 heeft 46% van de woningen in Nijmegen, die voorzien zijn van een energielabel, minimaal energielabel B (was 20% in 2013), versus gemiddeld 42% voor de benchmarksteden.

Niet alleen bij particulieren, maar ook bij de zakelijke verbruikers is het totale gasverbruik afgenomen. De afname van het totale gasverbruik in de periode 2008-2020 komt voor driekwart op het conto van het zakelijke verbruik. Van de utiliteitsgebouwen in Nijmegen (gebouwen die geen woonbestemming hebben) met een energielabel heeft in 2020 52% label A of B. Dat percentage is lager dan het gemiddelde voor de benchmarksteden (57%).

Het totale energieverbruik binnen onze gemeente is de periode 2008-2020 met 19,9% gedaald.

Toename duurzame energie

De meeste Nijmegenaren (negen van de tien stadspanelleden in 2021) vinden de toepassing van duurzame energie belangrijk. Zo nodig mag dit voor een (toenemend) deel van de Nijmegenaren wat meer kosten (52% in 2021). Toepassing van zonnepanelen (elektriciteit), zonneboilers (warm water), wind (elektriciteit) of warmtepompen (ruimteverwarming) wordt zinvol geacht, maar deze technieken zijn nog niet zoveel in gebruik. Vier van de tien Stadspanelleden is in principe voorstander van plaatsing van

windmolens binnen onze gemeente. Er is een steeds grotere groep die daar nadere voorwaarden aan stelt. Over het algemeen hebben Nijmegenaren liever dat windmolens buiten hun directe woonomgeving worden geplaatst, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen of aan de rand van de stad.

Het aantal huishoudens met zonnepanelen op het dak groeit snel. Het aantal woningen met een zonnestroominstallatie is gestegen van ruim 400 in 2011 naar 11.950 in 2020. Het percentage woningen met een zonnestroominstallatie is in Nijmegen hoger (14,5%) dan gemiddeld in de benchmarksteden (12%).

Ook het aantal bedrijven met een zonnestroominstallatie is fors gestegen, van 131 in 2015 naar 541 in 2020 (versus gemiddeld 780 in de benchmarksteden). Het totale vermogen van de installaties op bedrijven is een stuk lager dan gemiddeld in de benchmarksteden.

Naast de zonnestroom, zijn de vier grote windturbines langs de A15 en de goed voor ruim 10 megawatt windvermogen. En in 2022 gaat de stroomopwekking door twee windturbines bij de sluis in Weurt van start.

Het percentage hernieuwbare energie - ook wel duurzame of groene energie genoemd - is in Nijmegen toegenomen van circa 2% in 2016 naar 4,2% in 2019 (versus 5,9% gemiddeld in de benchmarksteden). Een actueler percentage is voorjaar 2022 nog niet beschikbaar.

1.2. Omgaan met grondstoffen

Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval relatief hoog

De gemiddelde hoeveelheid afval per inwoner is in 2020 wat gestegen (van 390,5 kg in 2019 naar 404 in 2020) en is lager dan gemiddeld in de benchmarksteden (432 kg). Veel afvalmateriaal kan opnieuw worden gebruikt. Het percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval is in Nijmegen hoog. In 2020 ligt het op 70,4% van het ingezamelde en gebrachte afval. Van de benchmarksteden scoort alleen Maastricht nog iets hoger (71,3%). Als we de nascheiding van niet gescheiden aangeleverd afval meerekenen, komt het percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval op 73% uit. De laatste jaren (2016-2020) is dit percentage tamelijk stabiel.

De hoeveelheid huishoudelijk restafval bedraagt in Nijmegen 119 kg per inwoner, versus gemiddeld 186 voor de benchmarksteden. Kijken we alleen naar het fijn huishoudelijk restafval dan zijn dit de aantallen: 91 kg per inwoner in Nijmegen versus gemiddeld 155 in de benchmarksteden.

Aan de Stadspanelleden is najaar 2020 gevraagd of ze het huishoudelijk afval nog beter zouden kunnen scheiden; 20% van de panelleden denkt het huishoudelijk afval (veel) beter te kunnen scheiden. Nog eens 26% denkt dat iets beter te kunnen. Ruim de helft geeft aan alles al maximaal te scheiden. De panelleden noemen allerlei ideeën voor meer service op de gescheiden afvalinzameling, waaronder meer soorten afvalstromen aan huis ophalen, de ophaalfrequentie verhogen en meer containers in de wijken. Ook denkt men dat meer voorlichting kan helpen. Er is bijvoorbeeld de nodige onduidelijkheid over wat er wel en niet thuishoort in de zakken voor plastic verpakkingsmateriaal/blik/pak.

1.3. Duurzame mobiliteit

Bereikbaarheid met fiets hoog gewaardeerd

In onze monitoronderzoeken vragen we aan Nijmegenaren, bezoekers van de binnenstad en ondernemers naar waarderingsscores voor de bereikbaarheid van locaties binnen de stad (waaronder bedrijfslocaties en het stadscentrum). De bereikbaarheid met de fiets

wordt hoger gewaardeerd (8,0 - 8,2) dan de bereikbaarheid met het openbaar vervoer (7,1 - 7,7) en de auto (5,9 - 7,0).

De waardering van Nijmegenaren voor de bereikbaarheid met de fiets steeg van 7,6 in 2011 naar 8,1 in 2017. In 2021 ligt deze nog steeds op 8,1. Verbetering aan de fietspaden is bij de laatste Burgerpeilingmetingen (2017, 2019, 2021) relatief vaak genoemd als een reden voor vooruitgang van de stad.

Eind 2013 ging de gratis, bewaakte fietsenstalling onder Plein '44 open. De waardering voor de fietsstallingsmogelijkheden in het centrum is daarna fors gestegen van 6,1 in 2012 naar een ruime 7 in 2018 en 2020.

Vanaf 2015 is het aandeel in Nijmegen werkende Nijmegenaren, dat met de fiets naar het werk gaat, vrij stabiel (67%). Op plek twee staat 'met de auto' (20%). De fiets is ook veruit het meest gebruikte vervoermiddel om naar de binnenstad te gaan. Zo gebruikt overdag rond de 70% meestal de fiets en 's avonds ruim driekwart. Op plek twee, drie en vier staan 'te voet', 'met de auto' en 'met het openbaar vervoer'.

Het percentage Nijmegenaren dat tevreden is over het onderhoud van fietspaden in de stad is gestegen van 60% in 2013 naar 70% in 2017. Ook in 2021 is 70% tevreden. Over het onderhoud van de wegen voor het autoverkeer is ruim de helft tevreden (53%). Daarbij aansluitend gaan meldingen van Nijmegenaren over de openbare ruimte vaker over wegen voor het autoverkeer dan over fietspaden (en het vaakst over voetpaden).

Verschillen tussen stadsdelen voor tevredenheid over openbaar vervoer

Het percentage van de in Nijmegen werkende Nijmegenaren, dat met het openbaar vervoer naar het werk gaat, is niet hoog (4% in 2021). Het percentage Nijmegenaren dat met het openbaar vervoer naar de binnenstad gaat is hoger (17% doordeweeks overdag, 12-15% in het weekend overdag en 14% 's avonds). Een ruime meerderheid van de Nijmegenaren is tevreden over het openbaar vervoer in de buurt (76% tevreden, 5% ontevreden). In Nijmegen-Noord en Lindenholt is het percentage tevreden het laagst (67%).

1.4. Leefmilieu

Geluidsoverlast komt meer voor dan stankoverlast

In 2021 geeft 17% van de huishoudens aan vaak geluidsoverlast in de buurt te ervaren, en 5% vaak stankoverlast. Deze percentages zijn iets hoger dan in 2019.

De meest genoemde oorzaak voor de geluidsoverlast is 'buren of buurtgenoten', gevolgd door wegverkeer, bromfietsen/motoren en groepen jongeren op straat. In Nijmegen-Centrum geven relatief veel bewoners aan 'vaak' geluidsoverlast te ervaren (39%).

De meeste genoemde oorzaken van stankoverlast is 'gft-containers/afvalbakken', gevolgd door barbecue/open vuren, wegverkeer, open haarden en honden- en kattenuitwerpselen en de riolering. In Nijmegen-Nieuw-West geven relatief veel huishoudens aan vaak stankoverlast te ervaren (15%), vooral in Hees (25%). De meeste genoemde oorzaken daarbij zijn wegverkeer, asfaltcentrale APN, gft-containers of afvalbakken, het aangrenzende industrieterrein en barbecues of open vuren.

Warmte-overlast toegenomen

In dichtbebouwde buurten met weinig groen worden beduidend hogere temperaturen gemeten dan in het omliggende landelijke gebied. Een deel van de Nijmegenaren ervaart in de woning serieuze warmte-overlast. In 2021 geeft 28% van de Nijmegenaren aan regelmatig of vaak warmte-overlast in de woning te ondervinden, versus 19% in 2017.

Deze overlast komt het meest voor in Nijmegen-Centrum en het minst in Nijmegen-Noord en Lindenholt. Personen in bovenwoningen en etagewoningen geven meer dan gemiddeld aan dat ze frequent warmte-overlast in de woning ondervinden.

De mate waarin warmte-overlast ervaren wordt, hangt onder meer samen met de mate waarin de openbare ruimte en het private gebied verhard zijn. In Nijmegen-Centrum is het percentage oppervlak dat verhard of bebouwd is het grootst.

Tevredenheid over groen in woonbuurt licht afgenomen

In 2021 geeft 66% van de Nijmegenaren aan tevreden te zijn over het groen in de woonbuurt (versus 68% in 2019 en 71% in 2017). In Nijmegen-Oud-West is dit percentage lager (50% in 2021), net als bij de voorgaande metingen. Dit stadsdeel staat bovenaan voor het aandeel dat vindt dat er te weinig groen in de buurt is (23% versus 10% gemiddeld), gevolgd door Nijmegen-Centrum (19%). Nijmegen-Oud-West staat ook bovenaan voor het aandeel dat ontevreden is over het groenonderhoud in de buurt (17% versus 11% gemiddeld).

Het percentage Nijmegenaren dat ontevreden is over hoeveelheid groen in de buurt is gestegen van 6% in 2017 naar 10% in 2021. Ook het percentage Nijmegenaren dat ontevreden is over het groenonderhoud in de woonbuurt is licht gestegen, van 9% in 2019 naar 11% in 2021.

Het percentage dat tevreden is over het onderhoud van plantsoenen en parken in de buurt is in Nijmegen wat hoger (73%) dan gemiddeld in de benchmarksteden (70%).

Bezoekers van het stadscentrum waarderen het groen in de binnenstad in 2020 met een 6,3. Dat is vergelijkbaar met de scores in 2016 en 2018, maar hoger dan in 2012 (5,6). Bij de vraag aan bezoekers naar aanpakprioriteiten voor de gemeente met betrekking tot de binnenstad is “meer groen” het meest genoemd.

2. Brede welvaart

2.1. Inleiding

Brede welvaart: verschillende dimensies

Welvaart is breder dan economische ontwikkeling. De laatste jaren zijn diverse uitwerkingen van het begrip brede welvaart verschenen. De uitwerking van brede welvaart door het CBS doet recht aan de complexiteit van het begrip en geeft via de regionale Monitor Brede Welvaart zicht op de ontwikkelingen op het vlak van dimensies van het begrip brede welvaart op het niveau van provincies, COROP-gebieden en gemeenten. Voor die dimensies kunnen we Nijmegen dus vergelijken met onze vaste set van benchmarksteden.

Het CBS definieert brede welvaart als de kwaliteit van leven in het hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van die van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. Brede welvaart 'hier en nu' gaat over de kwaliteit van leven en van de omgeving waarin mensen leven. Dit betreft welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Brede welvaart 'later' betreft de sociale, economische, menselijke en natuurlijke hulpbronnen die volgende generaties nodig hebben om eenzelfde niveau van brede welvaart te kunnen bereiken als de huidige generatie. Het onderdeel brede welvaart 'elders' ontbreekt nog in de regionale monitor. Dit gaat het CBS nog ontwikkelen.

Het CBS constateert dat er in zijn algemeenheid tussen de grote steden en het platteland grote verschillen in brede welvaart zijn. Bij de volgende dimensies van/indicatoren voor brede welvaart staan de grote steden onderaan: gezondheid, besteedbaar inkomen, veiligheid, emissies van fijnstof en sociale cohesie. Daar staan positieve kanten tegenover zoals een hoger opleidingsniveau, kortere afstand tot voorzieningen en minder overgewicht.

Onder "beeld van brede welvaart in Nijmegen" geven we een samenvatting van de uitkomsten voor Nijmegen uit de eind 2021 gepubliceerde regionale Monitor Brede Welvaart (zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>). De daarin opgenomen onderzoeksresultaten en statistieken betreffen voor het grootste deel cijfers uit 2019 en 2020. De overige cijfers gaan over eerdere jaren.

2.2. Beeld van brede welvaart in Nijmegen

Diverse positieve trendmatige ontwikkelingen op het vlak van brede welvaart

Voor Nijmegen laat de monitor een aantal trendmatige ontwikkelingen zien (gemeten vanaf 2013).

Positieve ontwikkelingen:

- toename besteedbaar inkomen van huishouden;
- toename arbeidsparticipatie;
- toename aandeel hoog opgeleide bewoners;
- afname van slachtofferschap van delicten en geregistreerde criminaliteit;
- afname van emissies van fijnstof naar lucht;
- toename particulier opgewekte zonne-energie;
- toename groen-blauwe ruimte (gaat o.a. om stedelijk groen, wateren, bermen, heggen, bomenrijen, bossen en natuurgebieden).

Negatieve ontwikkelingen:

- toename schulden bij huishoudens (let wel: inclusief hypotheekschulden en studieschulden);
- toename gemiddelde afstand tot café, koffiehuis, discotheek e.d.

Positieve recente ontwikkelingen op het vlak van brede welvaart

Ook de recente vergelijking (tussen de laatste twee metingen) laat een aantal *positieve ontwikkelingen* voor Nijmegen zien:

- toename besteedbaar inkomen van huishoudens;
- toename vermogen van huishoudens;
- toename vertrouwen in instituties (Tweede Kamer, politie en rechters);
- afname geregistreerde criminaliteit;
- toename particulier opgewekte zonne-energie.

De recente vergelijking laat geen negatieve ontwikkelingen zien.

Meer positieve dan negatieve scores bij vergelijking met benchmarksteden

Als we Nijmegen vergelijken met het gemiddelde voor de benchmarksteden (Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht en Tilburg) zien we dat Nijmegen op een aantal punten positiever scoort en op enkele punten negatiever.

Positiever:

- minder bewoners met overgewicht;
- een hogere arbeidsparticipatie;
- meer hoog opgeleide bewoners;
- lagere broeikasemissies;
- lagere schulden bij huishoudens;
- meer particulier opgewekte zonne-energie.

Negatiever:

- een lager besteedbaar inkomen;
- minder bos- en natuurgebied binnen de gemeentegrenzen (zegt dus niet over de groene omgeving van Nijmegen);
- minder groen-blauwe ruimte (gaat o.a. om stedelijk groen, wateren, bermen, heggen, bomenrijen, bossen en natuurgebieden);
- een hoger percentage bebouwd terrein.